

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nuša Brišnik

Samoopredelitve vloge očeta

Diplomsko delo

Ljubljana, 2022

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nuša Brišnik

Samoopredelitve vloge očeta

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Nina Mešl

Ljubljana, 2022

Zahvala

*Mentorici, doc. dr. Nini Mešl,
se zahvaljujem za podporo in
strokovno pomoč pri nastajanju
diplomskega dela.*

*Hvala vsem sogovornikom,
ki so bili pripravljeni sodelovati v raziskavi.*

*Hvaležna sem družini in najbližjim,
ki so me v času študija podpirali in
prijazno spodbujali tudi v zadnjih
mesecih pisanja diplomskega dela.*

Samoopredelitve vloge očeta

Povzetek diplomskega dela

Očetovstvo se skozi zgodovino spreminja. Od lovcev, ki so skrbeli za družino z nabiranjem in lovljenjem hrane, do novega očetovstva, ki je doprinesel aktivno vlogo očeta v družini. Očetje tako kot matere predstavljajo močne stebre pri razvoju otrokovega počutja. Kljub večji vključenosti očetov v socializacijo otrok v zadnjih nekaj desetletjih se večina raziskav starševstva še vedno osredotoča na vlogo matere pri razvoju otroka.

Opravila sem kvalitativno, eksplorativno ali poizvedovalno in empirično raziskavo. Ker je še nekoliko neraziskano področje, vsaj v Sloveniji, sem se seznanila z novim pojavom. Besedne opise osmih očetov heteroseksualnih in dvostarševskih družin sem zbrala z metodo spraševanja, kot merski instrument je služilo vodilo za intervju.

V raziskavi sem ugotovila, da očetje v svoji starševski vlogi nudijo pomoč in spodbudo svojim otrokom, kjer je pomemben njihov glas, vseeno pa v družini očetje ohranjajo svojo avtoriteto. V družinah se ponavlja tako enakovredna kot tradicionalna delitev vlog. Spoznala sem, da so k oblikovanju očetovske vloge prispevali vzorci vzgoje iz primarne družine. Očetom primanjkuje časa zase, vseeno pa poskušajo najti trenutek za sprostitev. Očetje, ki so bili vključeni v raziskavo, razumejo aktivno vlogo očeta v družini kot uravnotežen prispevek starša k vzgoji otrok in vključevanju v gospodinjska opravila. Očetje so vključeni v šolske dejavnosti otrok. Dopolnjevanje z materjo njunih otrok se jim zdi pomembno. Otroci se v plašljivi situaciji obrnejo tudi na očete, ki se na svoje otroke odzivajo s pogovorom in spodbudo. Očetje imajo dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva. Vsi so koristili očetovski dopust, ki je po njihovem mnenju prispeval k razvoju odnosa z otroki. Očetom primanjkuje preživljanje časa z otroki in si ga želijo več. Predlagali so tudi nekaj novih možnosti usklajevanja dela in starševstva.

Ključne besede: družina, oče, otrok, novo očetovstvo, aktivna vloga očeta, očetovski dopust, očetovstvo in materinstvo

Self-determination of the role of the father

Graduation Thesis Abstract

Fatherhood is changing throughout history. From hunters, who took care of the family by gathering and hunting food to a new kind of fatherhood, which has led to the active role of the father in the family. Fathers, as much as mothers, represent strong pillars in the process of child's well-being. Despite the greater involvement of fathers in children's socialization over the past few decades, most parenting research still focuses on the role of the mother in child development.

My research is qualitative, exploratory and empirical. Since this is, at least in Slovenia, still a somewhat unexplored area, I became familiar with the new phenomenon. I collected verbal descriptions of eight fathers from heterosexual and two-parent families using the questioning method, and the interview guide served as a measuring instrument.

In the research, I have learnt that fathers offer their children help and encouragement in their parenting role, where their voice is important, however fathers still maintain their authority in the family. Both equal and traditional division of roles are presented in families. I realized that patterns brought from the primary family affect greatly on the role of fathers. Fathers lack time for taking care of themselves, yet they try to find a moment to relax. The fathers who were included in the research understand the active role as a father in the family as a balanced contribution of the parent to the upbringing of the children and inclusion in housework. Fathers are involved in children's school activities. Fathers find being complement with the mother of their children important. When children find themselves in a fearful situation, they also turn to fathers, who respond to their children with conversation and encouragement. Fathers have good possibilities of reconciling work and parenthood. They have all taken paternity leave and they think this contributed to developing their relationship with the children. Fathers lack spending time with their children and want spend it even more. They also suggested some new ways of reconciling work and parenting.

Keywords: family, father, child, new fatherhood, father's active role, paternity leave, fatherhood and motherhood

Predgovor

V današnjem času je, predvsem v Sloveniji, še vedno premalo raziskano področje aktivnega in novega očetovstva, ki sicer ni več "novo", temveč bi se morali posvetiti trenutni opredelitvi očetov v družini. Avtorji v večini še vedno pišejo o materinstvu, ki ga povezujejo s tematiko družine. Ugotovitve opravljene raziskave bi lahko predstavljale odskočno desko za aktivnejše raziskovanje očetovstva tudi v Sloveniji. Med časom izmenjave Erasmus+ na Danskem, ki velja za najsrečnejši narod na svetu, sem bila navdušena nad vlogo očetov v družini. Odkrili so edini način, da enakopravna delitev starševstva postane norma, vendar je treba začeti že na začetku. Čeprav se prehod v očetovstvo zgodi med porodom, se odnos med očetom in otrokom začne razvijati že med nosečnostjo, ki aktivira očetovo vlogo še nerojenega otroka. Oče prične razvijati čustveno vez s svojim nerojenim otrokom. Ko se otrok rodi, mu mama največkrat predstavlja pomembno osebo, s katero stopita v simbiozo. Otrokov oče pomembno prispeva k skrbi za otroka in njegovi negi ter pomoči materi.

V teoretičnem uvodu opredelim pojem družine in njenega pomena za otroka ter predstavim delitev vlog v družini. Obsežnejši del teoretičnega uvoda je namenjen očetovstvu. Najprej pojasnim očetovsko vlogo skozi zgodovino, povezavo med teorijo navezanosti in očeti, novo in aktivno očetovstvo, očetovski dopust, očete v nordijskih državah in očete z otroki v enostarševski družini. Zadnje poglavje teoretičnega uvoda je namenjeno povezavi očetove prisotnosti v družini in otrokovega razvoja, na katero se navezuje tudi tema odsotnosti očetov v družini.

Namen opravljene raziskave je bil spoznati samoopredelitev očetov in njihovo vlogo v družini. Menim, da se skrb otrok v družbi še vedno najprej pripisuje ženski vlogi. Rezultati raziskave bi lahko prispevali napotke očetom, ki si želijo več vključenosti v družinsko življenje.

Kazalo vsebine

1. Teoretični uvod	1
1.1. Družina	1
1.1.1. Opredelitev družine.....	1
1.1.2. Pomen družine za otroka.....	2
1.1.3. Delitev vlog v družini	3
1.2. Očetovstvo.....	5
1.2.1. Očetovska vloga skozi zgodovino	5
1.2.2. Teorija navezanosti in očetje	6
1.2.3. Novo in aktivno očetovstvo	7
1.2.4. Usklajevanje dela in starševstva ter očetovski dopust	9
1.2.5. Očetje v nordijskih državah	10
1.2.6. Očetje z otroki v enostarševski družini	11
1.3. Povezava med očetovo prisotnostjo v družini in otrokovim razvojem	12
1.3.1. Odsotnost očetov v družini	14
2. Opis problema	15
2.1. Raziskovalna vprašanja	15
3. Metodologija.....	17
3.1. Vrste raziskave	17
3.2. Teme raziskovanja.....	17
3.3. Merski instrument.....	17
3.4. Populacija in vzorec	18
3.5. Zbiranje podatkov.....	18
3.6. Obdelava in analiza podatkov	19
4. Rezultati.....	20
4.1. Današnje samoopredelitve vloge očeta	20
4.2. Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj	22
4.3. Dopolnjevanje očetovstva in materinstva.....	23
4.4. Odnos med otrokom in očetom	24
4.5. Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom	25
5. Razprava.....	27
6. Sklepi.....	31
7. Predlogi.....	33
8. Uporabljena literatura	34
9. Priloge	39
9.1. Vodila za intervju	39
9.2. Odprto kodiranje.....	40
9.3. Osno kodiranje	73

Kazalo preglednic

Preglednica 9.1: Odprto kodiranje.....	40
--	----

1. Teoretični uvod

1.1. Družina

1.1.1. Opredelitev družine

Opredelitev družine vedno znova povzroča problem, saj ne obstaja povsem univerzalna definicija, k čemur prispevajo razlike v strukturi in funkciji družinske organizacije v različnih predelih sveta. O tem, kako definiramo družino, pogosto razpravljamo, saj prinašajo definicije pomembne posledice za življenje ljudi. Družina se v vsakem obdobju skupnega življenja vede različno in je edinstvena, ravno zato je ne moremo univerzalno definirati.

Renner (2006, str. 15) kljub temu podaja napotek stroki in znanosti za opredelitev tipologije družin, ki naj bo razlikovalna, inkluzivna in operativna, da se izognemo dvoumnosti definicije družine. Naj bo razlikovalna, ki bi tako oblikovala družino, kot se tudi razlikovala od drugih podobnih oblik življenja ljudi. Inkluzivna, da bo vsebovala realne oblike družinskega življenja in se ne bo delila, na primer na zakonsko zvezo in legitimno partnersko zvezo. Operativna, torej učinkovita, ki jo bo mogoče uporabljati v državnih ustanovah in pri fakultetnem raziskovalnem delu.

Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo (United Nations Economic Commission for Europe, 2011, str. 3) priporoča naslednjo definicijo, ki je ne ocenjujem kot dobro opredeljene, saj je oblikovana na podlagi jedrne družine: "Družino definiramo v ožjem smislu kot jedrno družino, to sta dve osebi ali več, ki živijo v skupnem gospodinjstvu in so med seboj povezane z zakonsko zvezo, kohabitacijo ali starševskim razmerjem." Citat sem vključila z namenom ozaveščanja, kako lahko definicija izključuje razširjene družine. To so na primer družine, ki ne živijo v istem gospodinjstvu. Podobno je navedena tudi naslednja definicija. Družino opisujemo kot mesto sobivanja in skupnega življenja, člani družine pa so vključeni v skupen socialni kontekst življenja v njej (Gradišar, 2005, str. 38–39).

Če se z definicijo ustavimo pri slovenski zakonodaji, Družinski zakonik (2017) v svojem 2. členu opredeli družino kot življenjsko skupnost otroka z eno osebo ali dvema, če ta skrbita za otroka in imata pravice ter izpolnjujeta določene obveznosti. Menim, da je ta definicija še najprimernejša, saj se ne opredeljuje glede na mesto sobivanja ali gospodinjstva.

Strinjamo se lahko, da se družine razlikujejo po sestavi, delitvi vlog in pomenu. Na to so vplivale temeljne življenjske razmere, prav tako tudi dejavniki na ekonomskem, socialnem in

kulturnem področju. Družina se mora vedno znova prilagajati na socialno kulturna dogajanja in zunanje spremembe. Seveda se premikamo od točno določenih spolnih vlog, ki se v današnji družbi obravnavajo precej bolj svobodno. Hkrati je pomembno dati uvid v samodefiniranje družine in s tem tudi ključno izhodišče v socialnem delu. Tudi zakonodajalec v Družinskem zakoniku (2017) ponuja novo definicijo, zapisano v poglavju, ki vključuje vsako življenjsko skupnost, v kateri živi otrok. Govorimo torej o pluralizaciji družinskih oblik, kjer se je zmanjšalo število nuklearnih družin, narašča pa število reorganiziranih, enostarševskih, istospolnih družin in enočlanskih gospodinjstev (Rener, Sedmak in Švab, 2006, str. 35). Pluralizacija družinskih oblik lahko pomeni odskočno desko k izboljšanju enakosti starševskih in otrokovih pravic. Menim, da v literaturi še vedno prevladuje definicija nuklearne heterospolne definicije družine, zato je pomembno, da vključimo samodefinicijo družin in spodbudimo njihovo veljavnost v družbi.

1.1.2. Pomen družine za otroka

Družina se torej vedno znova prilagaja novim družbenim dogajanjem in spremembam. Naloga staršev je, da z medosebnim in emocionalnim vzgajanjem na to pripravijo svoje otroke (Tomori, 1988, str. 9). Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2020, str. 100) predstavljata elemente otrokove opreme, ki jo lahko oblikuje v družini. Prvi element je temeljni občutek lastne vrednosti (Satir, 1995, kot navedeno v Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 100). Otrok mora doživeti dovolj dobrih izkušenj, da na tak način razvije občutek lastne vrednosti, pri doseganju tega pa mu mora starš ustvariti možnosti za njegovo visoko samovrednotenje. Drugi element danega modela je pravica do resničnosti (Braunmühl, 1979, kot navedeno v Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 100–101). Otroka se naj sliši in se ga pri tem spoštuje. Kempler (1991, kot navedeno v Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 101) predstavi potrebo po avtonomnosti, skrbi zase in povezanosti, da otrok skrbi za druge. Naslednje so sposobnosti, ki jih otrok potrebuje in se jih nauči v družini. Sposobnosti za ljubezen se otrok nauči iz svojega položaja v družini, nato pa jo vključuje pri vzpostavljanju odnosov z drugimi (L'Abate, 1994, kot navedeno v Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 102). Pri sposobnosti za konflikt je pomembno, da ga posameznik v interakciji z drugim prepozna in se nanj odzove na način reševanja ali sprejetja (Mertens, 1976, kot navedeno v Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 102). Zadnja je sposobnost za pogajanje, kjer so pomembni avtonomnost, povezanost in dogovarjanje med člani družine (L'Abate, 1994, kot navedeno v Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 102).

V družini se oblikujejo: medsebojna komunikacija, pravila, norme in vrednote. Vse naštetost se prenaša na potomce. Družina je pravzaprav otrokovo primarno socialno in bivanjsko okolje. Vsaka izkušnja, ki izhaja iz tega okolja, je podlaga za izgradnjo lastne osebnosti in nadaljnje oblikovanje življenjskega videnja. Ključno je tudi oblikovanje samopodobe, ki jo ima človek o sebi. Ta se prične že v otroštvu (Tomori, 1994, str. 118). Družina je za otroka prvi prostor, kjer se oblikujejo čustvene izkušnje.

Jasper Juul (2018, str. 19), svetovno priznan danski družinski terapevt in avtor, predpostavlja, da si otroci želijo odrasle, ki so pripravljeni prevzeti vodstvo. Otroci ob svojem rojstvu pridobijo veliko zmožnosti, z boljšim vodstvom odraslih pa še več življenjskih izkušenj in sposobnosti. Idealno vodstvo je opisal kot proaktivno, empatično, fleksibilno, ki na podlagi družinske komunikacije predstavlja skrb za otroke. To pomeni, da morajo starši zaznavati otrokove potrebe in želje. Dobro vodstvo mora v družini zagotavljati enakovrednost, ki pripomore k ravnovesju med skupnostmi in vsakim posameznim članom v družini (Juul, 2018, str. 21).

Kot omenjeni avtorji navajajo, je družina temeljnega pomena za otroka. Predstavlja mu primarno socializacijo, ki ga pripravlja na vključevanje v družbo. Če otrok v svoji družini ne dobi dovolj dobrih izkušenj, ima lahko kasneje v svojem odraslem obdobju težave pri vzpostavljanju novih odnosov. Študije avtorjev Gottman in Gottman (2007, str. 27–28) proučujejo, kako razdražljivost staršev prispeva k slabi interakciji med njimi in njihovimi otroki. Posledično lahko to povzroči nevarno emocionalno okolje za otroka ali se nanj ne odzovejo pravilno oz. se sploh ne odzovejo, kar pa prispeva k dolgoročnemu tveganju emocionalnega, vedenjskega in kognitivnega razvoja otroka. Takrat je potrebno, da v nadaljnjih odnosih z drugimi ljudmi pridobi čim več dobrih izkušenj, ki jih morebiti v družini ni dobil.

1.1.3. Delitev vlog v družini

V Sloveniji je še vedno močno ukoreninjena ideologija tradicionalne delitve vlog. Materinstvo predpostavlja v heteroseksualni družini nenadomestljivo mesto, zato je področje družinskih vlog v Sloveniji še vedno v zaostanku glede aktivnega očetovstva in enakomerne delitve družinskega dela staršev. To področje je torej še vedno spolno določeno in segregirano. Takšen počasni proces spreminjanja družinskega dela je Hochschild (1997, kot navedeno v Rener in Švab, 2008, str. 7) poimenoval »zavlačevana revolucija«. Gospodinjstvo še vedno ostaja v domeni mater oz. je ta v primeru delitve preferenčna, kar pomeni, da partnerji opravljajo prijetnejša in manj rutinska dela, ženske pa organizacijsko vlogo (Švab, 2008, str.

48–50). Vseeno sta vzgoja in nega otrok v družini porazdeljeni enakomerneje kot gospodinjska opravila. Družba pogostokrat opiše vlogo matere s pridevniki, kot so negovalna, sočutna, skrbna, tolažilna mama, medtem ko je oče večkrat ponudnik, odgovoren, zanesljiv, priden in reševalec problemov. Ženskam je torej pripisan bolj notranji in čustveni svet kot očetu, ki pogosteje opravlja dela zunaj domačega okolja. Tradicionalna spolna delitev vlog v družinskem življenju pa počasi izginja. Očetje so začeli opravljati svojo vlogo v vsakodnevnih stikih s svojim otrokom, kar povečuje njun čustveni odnos (Glennon, 1995, str. 17–18).

Družinske vloge lahko opredelimo kot vzajemna pričakovana vedenja v odnosu med družinskimi člani. Oblikujejo se na podlagi delitve dela v družini. Vsaka sprememba vloge sproži spremembno vseh drugih vlog. Vloge pripomorejo, da se družina ohrani. V družini predstavljajo trdno izhodišče socializacije v družbi, zato je še kako pomembna razvidnost vlog, da se s tem lahko v družini uveljavijo spremembe (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 90–91).

V okviru študija očetovstva se je začelo raziskovati vključevanje moških v njihovo skrbstveno družinsko delo. Medtem ko so se raziskave začele na področju očetovega dopusta, se novejša osredotočajo na očetovstvo in položaj moških na trgu dela. Še vedno se ponekod kaže prioriteta moških na področju dela, medtem ko ženske več pozornosti namenijo družinskim opravilom. S tem se ohranja tradicionalna struktura družinskega življenja, ki stoji nasproti aktivni vlogi očeta. (Švab, 2008, str. 38)

Da bi razumeli očetovstvo, je treba pozornost nameniti tudi temu, kako se matere in očetje med seboj dopolnjujejo in kakšna je medsebojna eksplicitna povezava med materinstvom in očetovstvom. Mladi očetje so v zadnjem času na novo oblikovali svojo vlogo očeta tudi kot partnerja. Zavedajo se, da jih partnerke lahko naučijo marsikaj, a hkrati se morajo naučiti sami, kako postati »boljši« očetje. Tega jih lahko naučijo njihovi otroci in drugi očetje (Juul, 2018, str. 83–84).

Počasi se premikamo od tradicionalnih vlog družine k enakopravnejši in aktivnejši delitvi dela, kjer si starša, če govorimo o heteroseksualni družini, delita opravila, ki niso več izrazito spolno določena. Obenem pa se starša pri tem tudi dopolnjujeta.

1.2. Očetovstvo

1.2.1. Očetovska vloga skozi zgodovino

Očetovstvo se je izpred več deset tisočletij nedvomno razvilo iz družbe lovcev hrane. Medtem ko so matere povezovali s skrbjo za otroke, nabiranjem in obveznostmi znotraj domačega prostora, je moški skrbel za družino z lovom in bojevanjem. Ta družbena delitev je postala izrazitejša v predindustrijskem času, času patriarhata, kjer je bil osrednji lik družine oče, skrb otrok pa je ostala v domeni žensk. V času industrijske revolucije je bil oče pogostokrat odsoten od družine. Še naprej je prevladovala tradicionalna delitev dela, kjer je oče družini prinašal vir preživetja, medtem ko je mama predstavljala čustveno zavetje (Bizjak Kralj, 2015, str. 23).

V petdesetih letih našega stoletja se začne razprava o očetovstvu in očetovem liku. Očetova vloga se vse bolj odraža v starševski vlogi (Zavrl, 1999, str. 17). Od leta 1960 govorimo o novem očetovstvu, ki izraža željo negovanja in skrbi za otroke, hkrati pa ostaja v delovnem okolju. Bolj sistematično in poglobljeno raziskovanje vloge očeta v družini se je začelo v sedemdesetih letih v Evropi in ZDA. Raziskovali so tudi vpliv očetove vloge na posameznega člana in družinsko dinamiko. Prisotno je bilo nestrinjanje z zavračanjem očetovega deleža v družini. Veliko psihologov in sociologov je bilo v dilemi, ali je očetovska vloga pri razvoju njihovih otrok sploh pomembna (Zavrl, 1999, str. 17–18). Tudi v literaturi se je pokazalo neenakopravno razmerje med materinstvom in očetovstvom. Večina člankov je bilo posvečenih materam, o očetovstvu so pisalo posredno le matere (Zavrl, 1999, str. 18).

V osemdesetih letih so starševske vloge ponovno prišle v ospredje kot »fenomenologija očetovstva«. To pomeni, da so očetje iz prve roke povedali, kaj sploh pomeni biti oče in kako se sami vključujejo v starševstvo in gospodinjstva opravila. Rezultati so pokazali, da očetje pomembno vplivajo na razvoj svojih otrok, da izpolnjujejo starševske obveznosti in dolžnosti. Pri udeležbi močno prispevata njihova želja in zunanja prisila. Kasneje pride do vidnih sprememb glede očetove vloge, k čemur prispevajo tudi medijska omrežja (Zavrl, 1999, str. 19–20).

Postavlja se vprašanje, kako v današnji družbi ločimo samodefiniranje posameznika in tisto, kar mu družba pripisuje in ga uči. S tem je povezano tudi vprašanje spolnih vlog. Odraža se tudi pri hierarhiji moči in podrejenosti ženskam v družini, saj je njena vloga skrbnice otrok

samoumevna (Henwood in Procter, 2003, str. 338). V tako imenovani rekonstrukciji očetovstva lahko prepoznamo vizijo »skrbne družbe«, ki jo opredeli Hanlon (2012, str. 219):

Skrbna družba je tista, ki pripoznava družbeno konstruiranost skrbi in razume, da so zasebne skrbstvene odgovornosti tudi javna zadeva. To je družba, ki dopušča skrbstvene moškosti kot pozitivno vrednotene moške identitete in prepozna, da ni potrebno, da bi bila skrb za drugega in moškost med seboj izključujoča. To je družba, ki socializira skrb kot skupno dobro.

Zavrl (1999, str. 21) opisuje, da današnja družba še vedno predpostavlja očetovstvo kot skrb za otroke, če ga to ne ovira pri njegovi zaposlitvi in delu. Vseeno menim, da imamo v družbi različna usklajevanja posameznikov. Pri nekaterih se je v zadnjih letih povečala želja po postavljanju otrok na prvo mesto, pred samim delom. Nekaterim pa zaradi povečanja količine dela ali zaradi delodajalca to ni omogočeno.

1.2.2. Teorija navezanosti in očetje

Navezanost predstavlja objekt in vir preživetja. Začne se že v nosečnosti med mamó in otrokom, ko se fetus odziva na informacije, ki jih sprejema. Vsakršen medosebni odnos še ne pomeni navezanosti, temveč gre za biološko, psihološko in socialno povezanost med otrokom in odraslo osebo v zgodnjih letih otrokovega življenja (Kompan Erzan, Rožič in Simonič, 2011, str. 105). Bouwkamp in Bouwkamp (2014, str. 23–34) predstavljata šest poglavitnih stilov navezanosti, in sicer varno, plašljivo, odklonilno, preokupirano, ambivalentno in ne-varno navezanost ali motnjo navezanosti. Varno navezanost predstavljajo starši, ki hkrati otroku ponujajo čustveno telesno bližino, a jim tudi omogočajo njihovo samostojnost in svobodo. Plašljivo navezanost predstavljajo starši, ki se otrokom zdijo zaskrbljujoči in nepredvidljivi. Odklonilno navezanost vzpostavijo starši, ki ohranijo neodvisnost in se ne odzivajo na svoje otroke. Pri preokupirani navezanosti se otroci oklepajo svojih staršev, medtem ko jim starši te pozornosti ne dajejo, zato jo otroci še naprej iščejo. Podobno je z ambivalentnim stilom, pri katerem pa gre za prehod od oklepanja otrok do njihovega zavračanja. Zadnji stil navezanosti je torej motnja navezanosti, ki je ne smemo takoj enačiti z ne-varno navezanostjo. Gre za odziv navezanosti, kadar pride do zanemarjanja otrok ali škodljivega ravnanja.

Kadar starši vzgajajo svoje otroke s smehljaji, medosebno uglašenostjo in ljubeznijo, lahko z njimi oblikujejo varno navezanost. Otroci začutijo njihovo bližino in zaupanje, hkrati pa

vstopajo v samostojno raziskovanje sveta (Kompan Erzan, Rožič in Simonič, 2011, str. 106). Pri oblikovanju varne navezanosti je pomembno, da starš stoji otroku ob strani, a posveti nekaj časa tudi sebi in ostalim bližnjim v svojem življenju (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 28). Kadar se bo otrok znašel v stresni situaciji, se bo obrnil na osebo, ki mu bo predstavljala varnost (Kompan Erzan, Rožič in Simonič, 2011, str. 105).

Bowlby (1992, kot navedeno v Cugmas, 2001, str. 90) v svoji teoriji navezanosti poudarja, da lahko objekte navezanosti predstavljajo tudi druge osebe v otrokovem življenju, kot so očetje in stari starši, in ne le matere. Po njegovi teoriji bo otrok deležen varne navezanosti, če zanj primerno skrbijo. Če do otrokovega tretjega leta starosti ni prisotnega objekta navezanosti, zanj domnevno to ni koristno. Mater naj bi predstavljala objekt navezanosti, medtem ko oče soigralca (Cugmas, 2001, str. 90).

Če očetje preživijo z otroki več časa, vzpostavijo toliko več pozitivnih interakcij, kar pa pomeni, da v njunem stiku hitreje sami doživljajo veselje (Rosenberg in Bradford Wilcox, 2006). Količina in kakovost stikov sta dva pomembna dejavnika pri oblikovanju otrokovega vedenja, neposredno in posredno povezanim z očetovim vedenjem (Cabrera, Volling in Barr, 2018, str. 3). Navezanost med otrokom in očetom narašča med prvim in drugim letom otrokove starosti. Še več, Bogels in Phares (2008, str. 542) trdita, da navezanost med očetom in otrokom prispeva k zmanjševanju ali preprečevanju otrokove anksioznosti, varna navezanost med otrokom in očetom pa je bolj kot navezanost med otrokom in materjo povezana z vstopom otroka v nove družbene situacije.

Vselej je pomembno delo na obstoju navezanosti, ki jo razvijejo starši in otroci. Starši naj vzdržujejo bližino otrok, še posebej naj jim bodo na voljo, kadar se bodo otroci znašli v plašljivi situaciji in potrebovali tolažbo. Pomeniti jim morajo varno pribežališče, a jih hkrati učiti raziskovanja in tveganja.

1.2.3. Novo in aktivno očetovstvo

Pri opredelitvi novega očetovstva ločimo dva izraza: očetovstvo in očetovanje. Očetovstvo predstavlja vlogo in očetovsko identiteto, ki jo oblikuje moški. Očetovanje pa predpostavlja dejanske prakse starševstva (Švab, 2008, str. 34). Oblikovanje očetovske identitete se pojavlja že v nosečnosti, a ključni trenutek zavedanja njegove identitete se zgodi pri porodu.

Fenomen novega očetovstva se pojavi v sedemdesetih letih 20. stoletja. Označuje premik od patriarhalnega družinskega modela k aktivnejšemu vključevanju moških oz. očetov v družinsko življenje. Očetje so pridobili novo identiteto, s katero so s svojimi otroki bolj

čustveno povezani in dostopni (Dick, 2011, str. 108). Švab (2008, str. 37–38) opisuje novo očetovstvo kot novo družbeno podobo moškosti, saj je ključni del pluralizacije le-te. Gre za idealizacijo novega očetovstva, kjer tradicionalne strukture niso izginile, razumemo jih kot zaviratelje aktivnega očetovstva.

Podlago sprememb v očetovstvu je mogoče delno pripisati napadu na status moških kot hranilcev in ideologiji ločenih sfer preko prestrukturiranja gospodarstva in vplivu feminizma. Z vstopom žensk na trg dela in ohranjanjem plačanega dela v vseh prelomnicah življenja, kot je tudi rojstvo otrok, je obstajalo prepričanje, da bi ženske postajale podobne moškim v svetu plačanega dela, s tem pa moški postali podobni ženskam v svoji udeležbi domače sfere, ki vključuje varstvo otrok. Začela se je torej razprava o boljšem ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem. Zamisel o moških in ženskah z enako vključenostjo v obe smeri delovanja na tak način izraža priznanje enakih kompetenc in s tem zavračanje spolne opredelitve (Dermott, 2008, str. 76–77).

V Sloveniji poznamo dva modela očetovstva, to sta tradicionalni oz. komplementarni in podporni model. Tradicionalni oz. komplementarni predpostavlja očetovsko vlogo kot moško vlogo, ki se nič kaj dosti vključuje v skrb otrok in druga družinska opravila. Podporni model pa postavlja moškega kot podporo ženski, ki še vedno prevzame glavno vlogo pri skrbi otrok. Hkrati to podporno vlogo hitro nadomestijo druge neplačane ali plačane osebe (Švab, 2008, str. 41–42).

Največkrat se aktivno očetovstvo pojmuje in meri z očetovo vpletenostjo v skrb za otroke in ostalo družinsko življenje (Švab, 2008, str. 41). Oče se v družino vključuje enakovredno in odgovorno v vzgoji in skrbi otroka. Je aktiven, podporo pa predstavlja tudi partnerki že od začetka otrokovega rojstva. Vpetost očeta se lahko meri tudi skozi oči otroka kot tudi otroku bližnjih oseb, kako oče preživlja čas z otrokom ali se zateče k očetu, ko je v skrbeh in kako si med seboj zaupata (Bogel in Phares, 2008, str. 542–543). Vključen oče bere svojim otrokom, jih pelje na izlete, zanima ga njihova izobrazba in prevzema enakovredno vlogo materi v družini.

Finch in Mason (1993, str. 175) sta v študiji o sodobnih sorodstvenih odnosih predstavili tezo, da odgovornost nudenja pomoči ni jasno opredeljena po vnaprej določenih pravilih, ampak je sorodniška odgovornost za pomoč rezultat interakcij med sorodniki. Sorodstvena odgovornost je lahko spolno opredeljena, ne pa vedno. Ženske ne skrbijo za otroke zato, ker so na primer matere, temveč zaradi koncepta "strukturnega položaja". Spol je ena izmed kategorij, ki strukturira položaj posameznika.

S prejšnjim odstavkom se ponovno vračamo k vprašanju o spolni konstrukciji družine, ki nam jo naroča družba. Rekonstrukcija spolne delitve družinskega življenja se lahko pojavi, če še naprej spodbujamo aktivno vključevanje očetov v družinsko življenje, kakor zatrjujejo tudi avtorji v tem poglavju. Poleg želje po večji vključenosti, ki jo imajo očetje v današnjem času vse več, prispeva k njeni realizaciji tudi usklajevanje dela in starševstva, ki je obravnavano v naslednjem poglavju.

1.2.4. Usklajevanje dela in starševstva ter očetovski dopust

Zaposlitev je lahko eden pomembnejših dejavnikov, ki obrača družinsko življenje in novo očetovstvo. Interes današnjega časa je, da poskušamo zagotoviti boljše usklajevanje dela in starševstva, kjer zaposlitev očetov ne bi omejevala skrbstvenega dela.

Družbena odgovornost obvezuje delodajalce, ki posredno individualizirajo položaj moških na delu, kar otežuje prilagajanje zaposlitve starševski skrbi (Šori, 2016, str. 99).

Družinska politika si prizadeva vključiti očete v družinsko življenje z mehanizmi usklajevanja dela in družine ter politike enakih možnosti, kot je na primer starševski dopust. Ena od pravic ob rojstvu otroka, ki ga oče lahko koristi, je očetovski dopust. Trenutno veljavni Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1 C, 2019) v 25. členu predpisuje, da imajo očetje ob rojstvu otroka pravico koristiti 30 dni dopusta. V 27. členu opisuje način izrabe dopusta:

Oče izrabi očetovski dopust v trajanju najmanj 15 dni v strnjenem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela od rojstva otroka do najpozneje enega meseca po poteku starševskega dopusta v strnjenem nizu oz. pravice do starševskega dodatka za tega otroka. Oče lahko izrabi največ 15 dni očetovskega dopusta v strnjenem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela najpozneje do končnega prvega razreda osnovne šole otroka, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno šolo (ZSDP-1 C, 2019).

Spremembe so prinesle nekaj kratkoročnih pozitivnih učinkov. Aktivnosti, ki se pojavljajo v času nosečnosti in ob rojstvu otroka, na primer prisotnost ob rojstvu, pozitivno pripomorejo k oblikovanju očetovske identitete, kar spodbudi aktivno očetovstvo. Prvih 15 dni očetovskega dopusta je zelo koristnih, saj oče aktivno sodeluje in stoji partnerki ob strani (Kanjuro Mrčela, Štebe in Vuga Beršnak, 2016, str. 34).

Očetovski dopust še vedno kaže kar nekaj pomanjkljivosti. Število dni, v primerjavi z nordijskimi državami, ki jih bom bolje opisala v nadaljnjem poglavju, je bilo že od leta 2001 premajhno, kar ne pripomore k enakomernejši delitvi skrbi za otroke med staršema. Pomembna pomanjkljivost so tudi delodajalci, ki pogosto ne podpirajo koriščenja očetovskega dopusta in zahtevajo prisotnost delavcev. Pomoč materi oz. partnerki pa večkrat ponujajo tudi druge bližnje osebe, kot so babice ali varuške, in ne očetje, zato smatrajo, da ni potrebe po koriščenju očetovskega dopusta (Žakelj in Švab, 2009, str. 222–223).

Od začetka množičnega zaposlovanja žensk in spodbujanja spolne enakosti na delu se počasi razvija politika usklajevanja dela in starševstva. Z raznimi ukrepi in certifikati “družini prijazno podjetje” se približujemo enakemu vključevanju staršev v družinsko življenje. A večinoma še vedno prevladuje, da si ženske hitreje vzamejo dopust za skrb otroka kot moški. Sharpe, Hermesen in Billings (2009, str. 78) navajajo možni razlog za to. Ženske hitreje uskladijo svoje delovne urnike in se izognijo nesporazumom na delu, medtem ko moški stremijo k izboljšanju svoje kariere.

1.2.5. Očetje v nordijskih državah

Očetje v nordijskih državah preživijo veliko več časa s svojimi otroki v njihovih zgodnjih letih. To pripomore k tesnejšim odnosom med očeti in otroki, tudi ko ti odrastejo. Njihovo mišljenje, da je očetova odgovornost biti vključen v varstvo otrok, so podprli tudi očetje na Japonskem in v Braziliji (Cederström, 2019, str.13). To mišljenje se v drugih državah le malo sklada z realnostjo.

Vzrok, da se nordijski očetje razlikujejo od očetov v večini drugih držav, ni le to, da si želijo več vključenosti v družino, temveč tudi, da so lahko bolj vključeni. Nordijske države ponujajo programe dopusta za starše, ki so daljši kot v večini drugih držav, npr. Norveška ponuja vsakemu staršu po 15 tednov, 16 tednov pa si starša delita. Starši v vseh nordijskih državah tudi pravijo, da si želijo še daljši dopust (Cederström, 2019, str. 17–18).

Na Danskem so odkrili edini način, da enakopravna delitev starševstva postane norma, začeti pa je treba takoj na začetku. Danska uspešna vzgoja je znana po šestih P-jih: prosta igra, pristnost, preokvirjanje, poglobljena empatija, proč z ultimati in povezanost ali hygge (Alexander in Dissing Sandah, 2021, str. 6).

Leta 2015 sta Živa Humer in Iztok Šori, ki delujeta na Mirovnem inštitutu, v okviru projekta Očetje in delodajalci v akciji – ODA vključila tudi očete iz Norveške. Po raziskavi je 68 % očetov očetovski dopust v celoti izkoristilo ali si je želelo še daljšega. Zanimivi so podatki, da

se je dnevni čas skrbi, ki jo izvajajo očetje z otroki, starimi od 1 do 6 let, kot tudi opravljanja gospodinjstva podaljšal za eno uro. Razlika med urami skrbi za otroke in druga domača opravila med moškimi in ženskami je dve uri in je lahko eden izmed dejavnikov, ki vpliva na enakomernejše delovanje obeh spolov na trgu dela (Getz in Nordfjell, 2016, kot navedeno v Humer in Šori, 2016, str. 7).

Edinstvenost Skandinavije predstavlja enakomernejšo vključenost moških v gospodinjstva opravila in skrb za njihove otroke. K temu prispeva enakost spolov oz. vključenost žensk oz. mater v višje izobraževanje (Rostgaard, 2015, str. 5).

Podatki iz navedene raziskave potrjujejo, da bi lahko določeni pogoji omogočili boljše usklajevanje dela in starševstva. Razmisliti bi bilo treba, kakšni so ti pogoji, na primer podaljšanje očetovskega dopusta, in jih preizkusiti tudi v naši družbi, saj bi lahko prispevali k večji enakosti med staršema tako na ravni zaposlitvene politike kot tudi družinskega življenja.

1.2.6. Očetje z otroki v enostarševski družini

Ne smemo pozabiti na druge oblike družin, kamor spadajo reorganizirane, enostarševske in istospolne družine, ki prispevajo k novemu pomenu starševstva in s tem novim sprejemajočim družinskim vlogam (Rener in Švab, 2008, str. 9).

Med »osnovno statistično tipologijo družin« vključujemo tudi enega starša z otrokom ali otroki (Rener, 2006, str. 16). Po podatkih Statističnega urada RS je 1. januarja 2021 spadalo v to skupino 26.918 očetov enostarševskih družin s povprečno 1,30 števila otrok (Razpotnik in Žnidaršič, 2021).

Velikokrat so razlogi za nastanek enostarševskih družin, kjer oče skrbi za otroke, družinska razveza, smrt drugega starša ali dalj časa trajajoča bolezen. Nedvomno nastanek očetovske enoroditeljske družine spodbudi spremembe družinske dinamike, kot je tudi delitev vlog. Poznamo vsaj tri tipe očetov. To so očetje, ki dobivajo nizek dohodek in hkrati iščejo še dodatni zaslužek, kar se pozna na nižji aktivni vlogi očeta. Drugi očetje so pre zaposleni in svoj prosti čas preživljajo zase z namenom sprostitve ter se tako vse bolj oddaljujejo od otrok. Tretji tip očetov so nezaposleni očetje, ki doživljajo stisko zaradi iskanja dela in so zato primorani "izgubiti" svojo vlogo v družini ali "nadomestiti" vlogo zaposlene mame, ki bi sicer opravljala to vlogo (Bezenšek, 1998, str. 102). Nekateri očetje morajo skrajšati delovne ure in se posvetiti otrokovim obveznostim, kar lahko pripelje do izgube dohodka (Walters, 2012, str. 43).

Starševsko skrb (*po novem varstvo in vzgoja otrok*) se na slovenskih sodiščih še vedno hitreje dodeli materam kot očetom. Odločitev sodišč izraža »konzervativni diskurz« med

spoloma (Žakelj, 2007, str. 173). Domneva, da se še nadaljuje trend, ko sodišča ob razvezi zakonske zveze, ki je eden od razlogov za nastanek enostarševske družine, dodelijo otroka v večini materam kot očetom, se lahko kaže kot globoko ukoreninjeno razumevanje materinske vloge (Bezenšek, 1998, str. 104).

Kljub vidni razliki med številom mater in očetov z otroki v enostarševski družini, število očetov v enostarševskih družinah vseeno počasi narašča, kar nakazuje na očetovo samoopredelitev svoje vloge (Švab, 2006, str. 68).

Zelo malo je literature o pomenu novega očetovstva v enostarševski družini, kjer so očetje sami z otroki. Predvidevamo lahko, da se starševska vloga že samodejno odraža drugače. Zaposlitev in s tem vir preživetja za družino lahko očetu predstavlja stisko. Bilo pa bi treba iskati tudi primere, kako so očetje vseeno bolj vključeni v družinsko življenje, kar se tiče skrbi in nege za otroke ter gospodinjstvih opravil. Morebiti bi se z izkušnjami očetov iz enostarševskih družin naučili kaj tudi očetje iz heteroseksualnih družin.

1.3. Povezava med očetovo prisotnostjo v družini in otrokovim razvojem

Čas, ki ga oče preživi s svojim otrokom, je pomemben, da se medseboj spoznata in si naklonita ljubezen. Očetje vplivajo na otrokov razvoj in duševno zdravje z neposredno interakcijo in posrednim vplivom, na primer s čustveno podporo partnerki. Posebej pomembna je med njimi možnost za otrokovo istovetenje z očetom, tj. z očetovim načinom razmišljanja, reševanja problemov, odnosom do znanja in uspeha ter stališči (Tomori, 1988, str. 73). Dober primer posrednega vpliva se lahko začne že z očetovim aktivnim sodelovanjem, preden se otrok rodi (Khan, 2017, str. 2).

Kadar govorimo o očetovstvu, ga družba večkrat asociira z zaščitništvom, vendar moramo očetom nameniti več pozornosti pri njihovi komunikaciji in deljenju globljih čustev z otroki. Tako bodo očetje spodbujali svoje otroke, naj spregovorijo o lastnih čustvih (Glennon, 1995, str. 54–55). Očetje naj ohranijo aktiven, fizičen in igriv slog očetovstva, tudi ko otroci odraščajo. Očetje naj se z otroki ukvarjajo s produktivnimi dejavnostmi, kot so na primer gospodinjstva opravila. Raziskave kažejo, da na tak način otroci spodbujajo občutke odgovornosti in samozavesti (Rosenberg in Bradford Wilcox, 2006, str. 12).

Rosenberg in Bradford Wilcox (2006, str. 12–13) pišeta, da se bodo dojenčki, ki so deležni visoke prisotnosti očetov, počutili bolj varno pri raziskovanju, če je starš v bližini. Očetje

pogosto spodbujajo dosežke, medtem ko matere poudarjajo negovanje, vendar je oboje pomembno za razvoj otroka.

Ta opredelitev prikazuje spolno segregiranost. Avtorja predstavljata ločen prispevek staršev otroku in vsakemu pripisujeta določene karakteristike, ki so še vedno družbeno posplošene. Narediti moramo korak, ko tudi očetu pripišemo negovalni čut in hkrati mami spodbujanje dosežkov otrok.

Vsak starš nedvomno močno prispeva k razvoju svojih otrok. Še naprej jih je treba učinkovito vključiti v proces načrtovanja s ciljem ustvarjanja trajnega in varnega okolja za otroke. V raziskavi sta avtorja Gottman in Gottman (2007, str. 15) spoznala, da se v vseh družbenih razredih in etničnih skupinah kaže želja po boljših partnerjih in očetih. V teoriji mladih obstaja povezava med energičnostjo in pozitivno igro očetov s tem, kako so njegovi otroci sprejeti v svoji družbi. Avtorja s svojimi podatki dokazujeta naslednje: če so očetje prisotni pri zgodnjem otrokovem emocionalnem razvoju, otrok v odrasčanju lažje stopa v socializacijo z drugimi osebami, npr. s svojimi vrstniki (Gottman in Gottman, 2007, str. 189).

Oče prispeva k oblikovanju otrokovega občutka do samega sebe. Dick (2011, str. 111–112) predstavi izkušnjo samo-subjekta, kjer oseba sama sebe doživlja subjektivno in si oblikuje strukturo jaza. Psihologija jaza opisuje, kako lahko starši z uporabo empatičnih odzivov prispevajo k oblikovanju otrokove identitete. Starš, ki je bolj empatičen, bo verjetno lažje razumel notranje čustveno življenje svojega otroka kot starš, ki svojo vlogo najprej izpolnjuje z razumom in poučevanjem. Empatija pripomore k razumevanju otrokovega notranjega življenja, ki se kaže kot dejavnik pozitivne samopodobe, hkrati pa očeta predstavlja kot osebo, ki ponudi otroku tolažbo in nego.

Kot rečeno, je za oblikovanje otrokovega jaza ključno, da so njegovi skrbniki sposobni psiholoških odzivov. V to vključujemo zrcaljenje, idealiziranje in dvojstvo (Dick, 2011, str. 112). V pojmu zrcaljenja je pomembna potreba otroka, da se počuti sprejetega pri ljubeče odzivnem staršu. Idealiziranje je psihološka potreba biti del drugega, ki ga otrok spoštuje (Bacal, 1992, kot navedeno v Dick, 2011, str. 112). Dvojstvo je tretje osnovno psihološko izkustvo, kjer si otrok želi medosebnega posnemanja z drugim, kot je na primer lahko oče (Dick, 2011, str. 112).

Zgolj fizična prisotnost očeta v družini ni dovolj. V poglavju povzemam avtorje, ki navajajo, kako prispeva aktivna vključenost očetov v skrb in nego otroka k otrokovemu razvoju. Potrebna sta torej čas in bližina med otrokom in starši, ki jo predstavlja čustvena podpora tako med njimi kot med staršema. S komunikacijo in zavezništvom lahko starša oblikujeta psihološke odzive, kot so empatični odzivi, ki prispevajo k oblikovanju otrokovega jaza.

1.3.1. Odsotnost očetov v družini

Prikaz novega očetovstva se lahko kaže tudi v neprisotnosti očeta, medtem ko mati še vedno stoji na svojem "nenadomestljivem" položaju v družini (Švab, 2008, str. 40). Kaj otroci pogrešajo, ko je oče v družini odsoten? Manj časa očetje preživijo z otroki, manj znano jim je, kaj se dogaja v njihovih življenjih. Otroci lahko začnejo izkazovati svoje nestrinjanje z očetovo odsotnostjo (Glennon, 1995, str. 25).

Spolni stereotipi o tem, da otrok v zgodnjem času potrebuje le mamo in ne očeta, lahko očetu vzbudi občutek neveljavnosti v družini. Očetje lahko smatrajo, da otroku ne morejo ničesar doprinesti, zato se rajši odločijo za nekorisčenje očetovskega dopusta. Hkrati pa se jim vzbudijo tudi občutki krivde, da bo daljša odsotnost lahko omejila delovno uspešnost in produktivnost. S tem se očetje rajši odločijo, da so v zgodnjem obdobju otroka v družini odsotni (Humer, 2016, str. 84).

Če otrok doživlja svojega starša kot nedosegljivega, neaktivnega ali celo ponižujočega, je razvoj otrokove osebnosti lahko ranljiv (Tomori, 1988, str. 74). Četudi je oče doma fizično prisoten, ni nujno, da zagotavlja samo objektivne funkcije, omenjene v podpoglavju 1.2.3. o novem in aktivnem očetovstvu. Otrok za svoj razvoj in samooblikovanje samozavesti potrebuje empatične odzive skrbnikov. Kadar otrok doživlja očeta, ki je čustveno nedosegljiv in nedostopen, lahko to ovira izgradnjo njegovega psihičnega jaza. Oče je lahko figura navezanosti, ki bi otroka obvarovala v času nevarnosti, strahu in izgube, brez nje pa lahko ima težavo pri oblikovanju in ohranjanju kohezivnega občutka samega sebe.

2. Opis problema

Med časom moje Erasmus+ izmenjave na Danskem sem se navdušila nad vlogo očetov v družini. Kot sta ugotovili Jessica Joelle Alexander in Iben Dissing Sandahl (2021, str. 12), razlog za to tiči v njihovem načinu vzgoje otrok. Ni dneva, ko v danskem vsakdanjiku ne bi opazili vsaj nekaj očetov, ki se sami sprehajajo s svojimi otroki in se z njimi igrajo na igriščih.

Kljub spreminjanju očetovstva in pojavu novega očetovstva, kjer naj bi bil oče aktivno vključen v družinsko življenje, menim, da smo v Sloveniji še v zaostanku, ko bi se aktivno očetovstvo zares premaknilo v ospredje.

Prva tema, ki jo želim raziskati, je, kako očetje sami opredeljujejo svojo vlogo v družini. Zanima me, kako iz svoje perspektive doživljajo očetovsko vlogo, kaj vse prispeva k njenemu oblikovanju in kaj jim pomeni biti oče.

Naslednja obravnavana tema je aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj z vprašanji, kateri dejavniki (ne) prispevajo k njihovi (ne)aktivni vključitvi v družinsko dinamiko in življenje ter razvoj, kako očetje vidijo, ali se njihovo očetovstvo odraža v razvoju otrok, in kako so očetje vključeni v izobraževanje otrok ter kako z njimi preživljajo čas.

Raziskovala bom tudi dopolnjevanje očetovstva in materinstva, kakšna je delitev vlog v družini in kako se starša podpirata ter dopolnjujeta v vzgoji otrok in drugem družinskem življenju.

Pozornost bom namenila tudi odnosu med otrokom in očetom. Kaj očetom pomeni čas, ki ga preživi s svojim otrokom, ter kdo v družini predstavlja objekt navezanosti, na katerega se otrok lahko zanese, ko se znajde v plašljivi situaciji.

Zadnja preučevana tema je uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom. Zanima me, ali so očetje izkoristili očetovski dopust in koliko časa so tej obliki dopusta namenili, predvsem pa kako so ga izkoristili. Raziskovala bom, kako je očetovski dopust prispeval k razvoju bližine med očetom in otrokom.

2.1. Raziskovalna vprašanja

R1: Kako očetje opredeljujejo svojo vlogo danes?

R2: Kako očetova aktivna prisotnost v družini prispeva k razvoju otroka?

R3: Kako se vlogi očeta in matere v družini dopolnjujeta?

R4: Kako se oblikuje odnos med otrokom in očetom?

R5: Kako očetje koristijo očetovski dopust in kako menijo, da ta prispeva k oblikovanju odnosa med otrokom in očetom?

3. Metodologija

3.1. Vrste raziskave

Raziskava je kvalitativna, temelji na interpretativni paradigmi. Zbrala sem besedne opise in pripovedi, saj gre za samoopredelitve vlog očetov. Raziskavo sestavlja osnovno izkustveno gradivo, ki je tudi obdelano in analizirano na besedni način. Osnovno empirično gradivo raziskave sestavljajo opisi očetov o lastnih vlogah, ki sem jih pridobila v pogovorih z njimi. Poudarek je na razumevanju odnosov, interakcijah in ravnanjih iz perspektive udeležencev.

Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je tudi eksplorativna ali poizvedovalna, kajti seznanimo se z nekaterimi osnovnimi značilnostmi novega pojava, jih definiramo, kar pa se kasneje lahko nadaljuje do natančnejših in podrobnejših drugih raziskav. Pri tem v tej raziskavi lahko vključimo zgolj kvalitativne ali besedne opise. Ker menim, da je v Sloveniji manj raziskano področje, predvsem z vidika očetov, sem se z novim pojavom seznanila na tak način.

Raziskava je tudi empirična, saj sem zbrala novo, neposredno izkustveno gradivo z metodo spraševanja.

3.2. Teme raziskovanja

- Današnje samoopredelitve vloge očeta
- Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
- Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
- Odnos med otrokom in očetom
- Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

3.3. Merski instrument

Kot merski instrument sem uporabila delno strukturirana vodila za intervju. Kot smernice oz. vodila so mi bile v pomoč navedene teme raziskovanja, torej je merski instrument obsegal pet tem. Vprašanja so odprtega tipa, saj so na tak način omogočala več prostora sogovornikom, da so opisali izkušnje in doživljanje svoje vloge očeta v družini. V tem primeru sem zastavila tudi kakšna podvprašanja, če je bilo potrebno.

3.4. Populacija in vzorec

Populacija obsega na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije (SiStat, 2021) 276.261 očetov v heteroseksualnih in bioloških dvostarševskih družinah mladoletnih otrok v Sloveniji v letu 2021. Ker pa je dana populacija prevelika, moja raziskava temelji na načinu vzorčenja neslučajnostnega priložnostnega vzorca, in sicer po poznanstvu in dostopnosti.

Vzorec je obsegal osem očetov, ki so imeli vsaj enega od otrok še v osnovni šoli. Nekateri očetje so imeli tudi več otrok, nekateri od njih so bili že srednješolci, torej v starosti od šestega do osemnajstega leta. Intervjuvani očetje živijo na podeželju, to je na Vranskem in v okolici. Vsi očetje so stari med 40 in 50 let, prav tako so vsi zaposleni, eden je samozaposlen.

3.5. Zbiranje podatkov

Kot metodo zbiranja podatkov sem uporabila spraševanje, oblikovala sem delno strukturirana vodila za intervju.

Pred izvedbo intervjujev sem po telefonu z očeti navezala stik, pridobljen na podlagi podatkov znancev. Dogovorili smo se za določen čas srečanja, hkrati pa sem jim na kratko obrazložila namen raziskave in vprašala, ali so pripravljeni sodelovati pri njej, ter jih prosila za uporabo odgovorov, z zavezo, da bom poskrbela za anonimnost podatkov. S tem so se strinjali vsi.

Vsi intervjuji so potekali v živo, in sicer doma pri intervjuvanih očetih. Pred začetkom sem jih prosila za dovoljenje, da pogovor snemam za lažjo transkripcijo pogovora. Eden izmed intervjuvancev je prosil, da pogovora ne snemam, saj se ni počutil dovolj sproščenega, zato sem si njegove odgovore zapisovala na list papirja.

Z njimi sem najprej opravila uvodni pogovor. Še enkrat sem predstavila namen raziskave in anonimen način ravnanja s podatki. Nekateri so me vprašali tudi kaj več o študiju, z drugimi pa smo nagovorili tudi druge teme. Namen tega je bil vzpostaviti sproščeno vzdušje, ki je pomemben prispevek k odnosu, saj je intervju vendarle izhajal iz vprašanj o osebnem življenju in izkušnjah očetov.

Vsakemu očetu sem postavila ista vprašanja, ki pa so bila odprtega tipa, glede na zastavljene teme. Pripravljena sem bila zastaviti tudi dodatna podvprašanja, vendar so sogovorniki že v osnovi odgovorili v skladu z namenom vprašanja, zato to ni bilo potrebno.

Sama sem bila v vlogi izpraševalca oz. natančneje intervjuvarja odgovorna za izvedbo posameznih intervjujev in usmerjanje pogovora z osmimi izbranimi intervjuvanci. Intervjuji so trajali okoli 30 minut.

Med intervjuvanjem sem poskušala zagotoviti varno okolje brez motečih dejavnikov. Menim, da so bili vsi pogovori uspešno izvedeni. Imela sem občutek, da so se očetje počutili prijetno in sproščeno, nekateri so tudi povedali, da je bila to zanje dobra izkušnja.

Enako sproščeno in dobro sem se ob spoznavanju poteka različnih družinskih dinamik počutila tudi sama. Na koncu pogovora sem se vsakemu udeležencu zahvalila za njegov prispevek k raziskavi in mojemu diplomskemu delu.

3.6. Obdelava in analiza podatkov

Zbrane podatke sem obdelala s kvalitativno analizo. Postopek sem najprej začela z urejanjem gradiva. V programu Windows Word sem v pogovornem jeziku transkribirala vse pogovore, ki jih nisem vključila v prilogo, pač pa so shranjeni v osebni arhivu. Uvodni pogovor sem izpustila. Besedilo sem najprej s postopkom klasifikacije razčlenila na sestavne dele in s tem pridobila enote kodiranja. Odgovore na vprašanja sem podčrtala in jih označila od A1 do H36, nato pa jih razporedila v tabelo.

Sledilo je odprto kodiranje, kjer sem oblikovala pojme iz enot besedila pri že razčlenjenem besedilu. Sorodne pojme sem združila v kategorije in jim določila zastavljene teme. Ko sem zaključila z odprtim kodiranjem, sem se lotila osnega kodiranja. Odprto in osno kodiranje je vključeno v prilogi, v kazalu pod 9.2. in 9.3.

Na podlagi obdelanih podatkov sem se lotila zapisa rezultatov in razprave, sklepov in predlogov. Rezultate sem zapisala po temah, te pa podkrepila z opisi zastavljenih kategorij. V opisu sem pridružila konkretne izjave intervjuvancev. Razpravo sem zapisala po raziskovalnih vprašanjih in za bolj poglobljeno razumevanje vključila še relevantno literaturo.

Nato sem na podlagi analize rezultatov izpostavila pomembne sklepe in navedla nekaj predlogov na temo aktivnega vključevanja očetov v družinsko življenje.

4. Rezultati

Za lažji pregled sem pridobljene rezultate razporedila po temah, ki sem jih raziskovala. To so današnje samoopredelitve vloge očeta, aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj, dopolnjevanje očetovstva in materinstva, odnos med otrokom in očetom ter uveljavljanje pravice ob rojstvu otroka in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom. Na podlagi obdelave in analize podatkov sem zapisala rezultate, ki so se pojavili oz. bili izpostavljeni v pogovorih z očetmi. Te sem združila v kategorije. Treba je še dodati, da zapisani rezultati ne predstavljajo celotne populacije očetov v heteroseksualnih in bioloških dvostarševskih družinah mladoletnih otrok v Sloveniji v letu 2021, pač pa vzorec intervjuvanih očetov.

4.1. Današnje samoopredelitve vloge očeta

Očetje, ki sem jih intervjuvala, skrbijo za družino in vzgajajo svoje otroke z zgledom. Opredelitev starševske vloge, ki se je med intervjuvanci največkrat ponovila, je bila, da je oče avtoriteta družine, ki otroke tudi kdaj, kadar je to potrebno, pokritizira: "*Če pa se je treba večkrat kaj odločit, pa imamo očetje bolj avtoriteto.*" (H2) Drugi pravi: "*Včasih pa se ne držim tega pa tudi kaj pokritiziram, je tako?*" (A7) Očetje prav tako svojim otrokom nudijo pomoč in spodbudo in z njimi preživljajo čas: "*Ne vem, poskušam čim bolj pomagati sinu, mu stati ob strani, mu svetovati, da se mogoče kje tudi izboljša.*" (B5) V družinah intervjuvancev je pomemben glas otroka, njegovih argumentov in želja. Očetje so poudarili, da so si z mamo njunih otrok v starševski vlogi in vzgoji otrok enakovredni, medtem ko je eden izmed intervjuvancev poudaril, da ima večjo vlogo v družini mama. Drugi so omenili tudi prilagajanje starševske vloge novemu načinu življenja, na primer prisotnost tehnologije v družini in vstopanje v nove prelomnice družinskega življenja: "*Mislim, da je največji problem v sodobni družini ta, da ne diha več skupaj, ampak si več s svojimi sodelavci, sošolci, vrstniki, in da te prelomnice znajo biti zelo težke, mogoče ta prehod iz osnovne šole v srednjo.*" (D9) Le eden je omenil, da so nasveti drugih očetov prispevali k oblikovanju njegove vloge.

Na podlagi raziskovanja med intervjuvanci, kaj je prispevalo k oblikovanju njihove vloge, sem ugotovila, da so bili ključni vzorci vzgoje iz njihove primarne družine, to so torej ponavljajoči se vzorci vzgoje. Nekaj jih stremi tudi k spreminjajočim se vzorcem vzgoje, kot pravi intervjuvanec: "*Vzorci se po mojem kaj dosti ne ponavljajo, ker jaz probam biti precej bolj vztrajen ko naš ata.*" (A4) Dva izmed vseh intervjuvancev sta povedala, da se njuna vzgoja

otrok ponavlja iz primarne družine, hkrati pa se želita nekaterih vzorcev osvoboditi ali jih še nadgraditi: *“Vzorci iz primarne družine so sigurno ostali pri meni. Ko sem oče, opazim neke stvari, da jih ponavljam za očetom, recimo ne, pa se jih hočem tudi osvobodit mogoče, da bi izboljšal na primer.”* (C4)

Naslednje vprašanje spoznavanja današnjih samoopredelitev vlog očetov je bilo namenjeno vrednotam in ciljem, po katerih očetje stremijo v svoji starševski vlogi. Največkrat so se med intervjuvanci ponovili odgovori o klasičnih družinskih vrednotah, kot so na primer delavnost, poštenost, odkritost, vztrajnost in ponujanje pomoči drug drugemu. Dva sta omenila tudi katoliške vrednote, ki imajo v družini velik pomen: *“V naši družini ima vera kar pomembno vlogo.”* (C6) Druge vrednote, ki so jih očetje omenili, so bile vzgajanje otroka v samostojno osebo, prilagajanje ciljem in željam drug drugega, vključevanje otrokovih skušnjav v njihovo vzgojo in družbene vrednote, po katerih očetje v svoji vzgoji otrok stremijo.

Cilji vloge očetov, ki sem jih intervjuvala, so bili največkrat opredeljeni na podlagi samostojnosti, poštenosti, uspeha in solidnega življenja otrok ter njihovega usmerjanja na pravo pot v življenju. Hkrati jih očetje želijo naučiti tudi soočanja s problemi in njihovega reševanja: *“Cilji so, da se otroci kaj naučijo, da bodo kot odrasli znali kaj popraviti in se bodo vedno potrudili, ko se bodo soočili s problemi.”* (F5) Cilji med staršema so lahko tudi enotni. Očetje želijo z otroki preživeti več časa, hkrati pa jih vključevati v družbo. Pri enem očetu se cilji oblikujejo glede na karakteristike starša: *“Mislim, da jih vsaj midva probava zelo enakomerno deliti, ampak sigurno so eni, tudi glede na osebne karakteristike, posamezen starš prevzame.”* (D2)

Biti starš je velika odgovornost in težka naloga. Velikokrat starši postavijo skrb otrok pred skrbjo zase. Intervjuvanci so povedali, da jim zaradi dela primanjkuje časa, ko bi lahko poskrbeli zase: *“Moram priznati, da veliko časa preživim v službi, zato nimam posebej veliko prostega časa, ki ga lahko namenim sebi.”* (G36) Kadar pa pozornost namenijo tudi sebi, se športno udeležujejo in opravljajo dela v hiši (obnavljanje hiše). Sproščajo se z obiski cerkvenih maš, branjem knjig in sprehajanjem psa. Polovica izmed intervjuvancev je navedla, da v prostem času preživlja skupni čas s partnerko na izletih in kolesarskih avanturah: *“Ob nedeljah si z ženo večkrat privoščiva kakšen izlet v hribe, mogoče tudi za več dni.”* (F33) *“Z ženo kolesariva, dekleti sta že večji in sta lahko v hiši tudi sami.”* (E49)

4.2. Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

Očetje, ki so bili vključeni v raziskavo, različno razumejo aktivno vlogo očeta v družini. Strinjali so se, da gre za uravnotežen prispevek starša k vzgoji otrok: *“Da mož in žena probata nekako svoj delež prispevati k vzgoji otrok in da je nekako to uravnoteženo.”* (G11) Drugi pa so poudarili, da si aktivno vlogo očeta razlagajo kot način vključevanja otrok v gospodinjska opravila, prisotnost z otroki in njihovo aktivno usmerjanje. Poudarili so tudi, da gre za razliko med preteklim in današnjim družinskim življenjem. Vzgoja očetov je vpeta skozi celoten dan in ni pasivna ter oddaljena. Eden izmed intervjuvancev je dodal, da gre za prehod iz vloge starša v mlajših letih otrok v vlogo prijatelja v starejših otrokovih letih: *“Ko je otrok majhen, si kot starš, ko pa odrasča, pa načeloma, ko je večji, pa bi lahko bila s staršem skupaj kot prijatelj.”* (H9)

Aktivno vključevanje očetov, ki sem jih intervjuvala, se je začelo pri pripravi na njihovo starševstvo. Prevladoval je odgovor, da so se očetje aktivno vključevali v času nosečnosti partnerke: *“Peljal sem jo seveda na preglede.”* (D7) Drugi so omenili pripravo stanovanja v času nosečnosti partnerke, vlogo pri zanositvi, prisotnost pri rojstvu otrok in obisk šole za starše. Eden izmed intervjuvancev je povedal, da je imel majhno vlogo pri nosečnosti partnerke: *“Nisem imel zelo velike vloge.”* (F9) Spet drugi je omenil, da je bila partnerica v času svoje nosečnosti samostojna, zato ni bilo potrebe po pomoči.

Naslednja kategorija je vključenost očetov v družinsko življenje. Odgovori, na kakšen način se vključujejo, so bili ponovno različni. Poudarili so vključevanje v gospodinjska opravila: *“Potem večinoma jaz poskrbim za gospodinjska opravila, ker partnerka popoldne dela.”* (B25), spet drugi vključevanje očetovstva v prvem mesecu otrokovega rojstva. Ostali so navedli, da s svojo vključenostjo v družinsko življenje skrbijo za otroke in posledično njihova prisotnost otrokom nekaj pomeni. Eden je povedal, da je bil v času mlajših let otrok malo vključen v njihove dejavnosti.

Različni odgovori so se pojavili tudi pri vključevanju očetov v šolske dejavnosti otrok. Navedli so, da aktivno sodelujejo pri vzgoji, izobraževanju in aktivnostih otrok. Razlikovali so se tudi odgovori o uvajanju otrok v izobraževalne ustanove. To so počeli bodisi sami, skupaj s partnerko ali je to opravila partnerka sama. Eden od očetov se je vključeval v šolske dejavnosti otrok tudi z obiski roditeljskih sestankov: *“Zdaj jaz kot oče hodim na govorilne ure pa roditeljske sestanke pa se bunim v šoli, kar otrokom ni všeč, a ne.”* (A9) *“Ampak vse z dobrim namenom, zato da se mal pokažem aktivnega, zato ker nekateri očetje niti slučajno ne bodo*

prestopili šolskega praga.” (A10), medtem ko jih drugi ni obiskoval. Svojo vključenost v šolske dejavnosti otrok so očetje opredelili tudi kot odgovornost za vožnjo otrok v izobraževalne ustanove in obiskovanje šolskih predstav, kjer so nastopali njegovi otroci.

V kategoriji vključevanja otrok v druge dejavnosti so se očetje opredelili na dva tipa odgovorov, ki sem ju poimenovala s pojmom prevoz otrok na popoldanske dejavnosti in spodbujanje otrok, da se vključijo v te obšolske dejavnosti: *“Sina sem velikokrat peljal na izpite za karate, na harmoniko in tekmovanja.”* (F16) *“Jih spodbujava, da se vključujejo v obšolske dejavnosti, tabornike in dalje.”* (G19)

Naslednja kategorija je preživljanje časa z otroki. Očetje so povedali, da z družino preživijo manj skupnega časa: *“V nedeljo smo več ali manj vsi ali pri eni ali drugi maši aktivni, tako da praktično prostega časa nam ostane tisto nedeljsko popoldne pa sobota, sej veš, je treba še kdaj kaj pospraviti.”* (D14) *“Tako, da mislim, da je zelo zožano, ker imajo že tudi otroci svoje zelo fokusirane cilje.”* (D15) Pri drugih pa sta bila večkrat ponovljena pojma tudi aktivno preživljanje skupnega časa in udejanjanje športnih aktivnosti z otroki. Očetje prav tako nudijo podporo in pomoč otrokom, se z njimi pogovarjajo, preživljajo skupni čas zunaj ali ob delu in jih učijo delovnih navad, preživljajo skupaj otroške rojstne dneve, obiskujejo cerkvene maše, hkrati pa si družine privoščijo tudi kakšen izlet. Očetje so omenili tudi poudarek na socialnih omrežjih in elektronskih napravah, ki v kakšni situaciji prevladujejo pred skupnim preživljanjem družinskega časa: *“Iz socialnih omrežij in elektronskimi napravami se ta fokus zelo zoža na individuum.”* (D16)

Zadnja kategorija, ki sem jo vključila pod prvo temo svoje raziskave, je socializacija otrok in družine. Očetje so navedli, da vključujejo otroke v socializacijo in imajo največ stika z družinskimi prijatelji: *“Drugače pa se družimo tudi s prijatelji, katerih otroci so sošolci najinih otrok.”* (A18)

4.3. Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

Očetje, ki sem jih vključila v raziskavi, so navedli, da imajo v družini enakovredno delitev vlog: *“Malo imamo enakomerno razdeljeno, kaj kdo naredi.”* (H26) *“Med vikendom pa si bolj kot ne vse enakomerno porazdelimo.”* (B26) V družinah je prisotna tudi tradicionalna delitev vlog: *“Ja, kot sem že omenil, jaz čez teden hodim v službo, medtem ko je ona doma z otroki.”* (C21) *“Potem pa žena večinoma skrbi za notranja gospodinjska opravila, medtem ko jaz za zunanja.”* (C22) *“Menim, da je pri nama kar tradicionalna delitev dela.”* (C23) Ponekod je

delitev vlog v družini odvisna od posameznika. Skrb za otroke se med staršema porazdeli, v nekaterih izmed družin očetov pa prevladuje skrb v domeni žensk: *“Drugače pa je bila ta vloga vnaprej kar dosti deljena, zelo odvisno od tega, kako si prisoten. Ker, če je ona cel dan doma na porodniškem, ti pa potem prideš, pomeni, da že tisto že otroka,, avtomatično ne vem, previješ enkrat, dvakrat. Večino časa je mati pravzaprav z otrokom, kakorkoli obrnemo.”* (D8) Poudarili so tudi, da v družini njihove partnerke skrbijo za gospodinjstvo, očetje pa za kmetijo in druga tehnična dela. Veliko jih je še dodalo, da se starša dopolnjujeta s sprotnim dogovarjanjem za prevoz otrok na določene obveznosti in aktivnosti: *“Če kdaj žena ne more, jaz peljem, zmeniva se glede na obveznosti.”* (H21)

Očetje so v pogovoru povedali, da je zanje dopolnjevanje vlog matere in očeta pomembno: *“Jaz mislim, da je pomembno, ampak menim, da to pride tako ali tako iz samega odnosa.”* (D24) *“Če se partnerja ne moreta v odnosu dopolnjevati, potem tako ali tako ne morata sodelovati.”* (D25) *“In je zelo pomembno, saj če otrok tega ne vidi, potem sam ne bo tudi tega vnaprej v družbi udejanjil.”* (D26)

Izpostavljena je bila tudi pomoč in podpora med partnerjema, in sicer očetje so pomoč in podporo nudili ženi v času nosečnosti, skupno spremljali in se pogovarjali o razvoju otroka, si med seboj stali ob strani in si bili v podporo: *“S tem si stojiva ob strani in si pomagava.”* (C25) *“Na tak način se tudi partnerski odnos 'obdrži'.”* (C26) Pomoč in podporo sta si starša izkazovala tudi z dogovarjanjem o družinskih zadevah, kot na primer glede skrbi za otroka v času bolezni: *“Če sta bili kdaj hčerki bolni, sva se tudi zmenila, enkrat je bil doma z njima eden, drugič drugi.”* (E53)

4.4. Odnos med otrokom in očetom

Čas, ki ga očetje, vključeni v raziskavo, preživijo z otroki, jim pomeni veliko: *“Sigurno mi pomeni veliko, saj jih imam zelo rad.”* (C28) Predstavlja jim osebni način preživljanja skupnega družinskega časa: *“Pomeni mi veselje in priložnost za njihovo vzgojo.”* (D29)

Naslednja kategorija, kjer so se prav tako pojavili različni odgovori intervjuvancev, je iskanje tolažbe, kadar se otrok znajde v plašljivi situaciji. Otroci se v družinah obrnejo na oba starša ali posamično na mater, v nekaterih družinah pa tudi na očeta. Eden izmed očetov je izpostavil, da otroci iščejo tolažbo pri staršu glede na njegovo prisotnost v družini, jo rešijo sami ali pa sploh ne kažejo potrebe po pomoči: *“Ponavadi niso prišli k meni po tolažbo, ampak so se zaprli v sobo in sami premišljevali o krivici, ki sem jim je zgodila.”* (F28)

V raziskavo vključeni očetje se na otroka, ko se znajde v plašljivi situaciji, odzivajo s pogovorom in spodbudo: *“Sej pravim, večinoma se obrnejo na mati, se pa jaz tudi poskušam racionalno pogovoriti z njimi in skušati najti rešitev.”* (D33) Eden izmed očetov pa je omenil, da je imel več težav z odzivanjem na otroke, ko so bili še majhni.

Očetje omogočajo otroku čas, da postane samostojen z varstvom mlajših bratov in sester: *“Mi v bistvu že najstarejši hčerki, ki je stara 7 let, zaupamo, da skrbi za mlajše. Na primer, da so zunaj, tudi ona zna paziti, da ne gredo na cesto.”* (C33) Očetje svoje otroke samostojnosti in zaupanja učijo, jih spodbujajo pri raziskovanju, izpostavili pa so tudi omejitve samostojnosti otrok in problematičnost družbe ter odgovornosti staršev: *“No glih zadnjič je žena rekla, ker je šel najmlajši z njo v mesto, ker je imel en pregled, in ga je nazaj domov dala na avtobus, saj je imela ona službo. In ga je šofer vprašal, koliko je star, drugače hodi v tretji razred, in je žena takrat malo trznila, ali je kakšna omejitev sploh, kdaj lahko gre sam na avtobus.”* (D36) *“Tako, da mislim, da je družba tukaj malce problematična, ker v primeru, če se otroku karkoli zgodi, je potem vedno vprašanje, ja, kje pa so bili starši.”* (D37) *“Na nek način šola omejuje samostojnost, s tem ko ga v vato zaviješ, če bi lahko tako rekel.”* (D38)

4.5. Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

Očetje so navedli, da imajo dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva: *“Tudi uvajanje v vrtec, mi imamo družini zelo prijazno podjetje, tako da večjih problemov ni.”* (D43) Omenili so tudi pomoč starih staršev, kadar se starša ne moreta dogovoriti in uskladiti skrb za otroka. Očetje pa kdaj namenijo prednost tudi delu, kadar je potrebno: *“Včasih pa pride tudi kaj nujnega, takrat pa žal moram dati prednost službi, ker je to vir preživetja.”* (F36) Usklajevanje dela in starševstva si lažje prilagodi oče, ki je samostojni podjetnik.

Intervjuvanci so koristili očetovski dopust, ki je trajal 14 dni. Eden izmed njih je koristil neplačani očetovski dopust. V času dopusta je bila družina skupaj, očetje so pomagali pri gospodinjskih opravilih in skrbi za starejše otroke ter nudili pomoč ženi v zgodnjem času po rojstvu otroka: *“Spomnim se, da sem v enem trenutku ji kar rekel, da bom sam s sinom, pojdi ti ven.”* (G42)

Očetovski dopust je prispeval k razvoju odnosa med očetom in otrokom ter povezovanju otroka s celotno družino: *“Itak sem se pa navezal na otroka še bolj v času dopusta.”* (B40) *“Mali je bil zahteven, mislim pa, da pomaga, če ne to, da se starš bolj naveže na otroka.”* (G45)

Nekaterim je očetovski dopust predstavljal večji pomen zanje, torej bolj za očeta kot za otroka. Svoji partnerki so želeli dokazati, da so resni in odgovorni očetje. Le eden je izrazil, da očetovski dopust ni bistveno vplival na odnos med očetom in otrokom, pač pa je bil namenjen posredno pomoči partnerki oz. materi njunih otrok.

Očetje so na koncu predlagali kar nekaj novih možnosti usklajevanja dela in starševstva. Eden je na temelju izkušenj iz obdobja epidemiološke krize zaradi covida-19 predlagal, da bi lahko bilo na voljo več možnosti dela na domu oziroma bi bilo treba delodajalce spodbuditi k ustvarjanju možnosti za boljše usklajevanje dela oz. zaposlitve in starševstva. Predlagali so tudi podaljšanje dni očetovskega dopusta, medtem ko sta bila dva očeta zadovoljna s trenutnimi možnostmi usklajevanja dela in starševstva.

5. Razprava

V nadaljevanju sem na osnovi raziskovalnih vprašanj opravljene raziskave zapisala razpravo. Ponovno se mi zdi pomembno poudariti, da pridobljenih rezultatov ne smemo posploševati na populacijo vseh očetov v heteroseksualnih in bioloških dvostarševskih družinah mladoletnih otrok v Sloveniji v letu 2021, pač pa predstavljajo vzorec očetov, vključenih v raziskavo.

Kako očetje opredeljujejo svojo vlogo danes?

Intervjuvani očetje v družinah še vedno kažejo potrebo po “biti moški” in opozorijo, da so hranitelji družine. Oče je torej še vedno “glavni ponudnik” družine, ki skrbi za družino z virom dohodka (Helfferich, 2012, str. 160). Pogosteje sem v pogovorih z očeti zaznala, da v svojo družino vključujejo aktivno vlogo očeta, predvsem v skrbi za otroke in tudi opravljanje gospodinjskih opravil.

K oblikovanju očetovske vloge so prispevali vzorci vzgoje iz primarne družine očetov. Vzorci prihajajo v vedenje očetov samoumevno, zato se pri njihovi vzgoji otrok ponavljajo. Ko starši vzorce ozavešajo, lahko stremijo po njihovi spremembi. Menim, da je še vedno premalo raziskano, kako se kažejo vzorci vzgoje iz primarne družine na starševsko vlogo naslednje generacije. Ključno je, da to bolje raziščemo, saj lahko prispeva k boljši vzgoji otrok, predvsem v smislu, da se starši osvobodijo nekaterih vzorcev, ki so otroku lahko tudi ogrožajoči.

V družini se oblikujejo vrednote in cilji, po katerih v svoji vlogi in vzgoji otrok stremijo tudi očetje. Juul (2009, str. 20) našteva pet vrednot, ki so po njegovem mnenju ključne za razvoj osebnega in družbenega položaja posameznika v družini: vzpostavljanje enakovrednosti dostojanstva med družinskimi člani, upoštevanje in skrb za integriteto vseh družinskih članov, avtentičnost in sposobnost, da se avtentično izrazimo, prevzemanje osebne in družbene odgovornosti ter nazadnje še interakcija in skupnost. Ugotovila sem, da očetje svoje vrednote in cilje oblikujejo za dobrobit svojih otrok. Pomemben prispevek v nekaj družinah namenijo tudi veri, ki jo želijo starši prenesti na otroke.

Na pogovorih z očeti sem ugotovila, da jim stres bolj kot starševska vloga povzroča zaposlitev. Foucault (1984, kot navedeno v Možina, 2020) je na podlagi antičnih zgledov opredelil koncept skrbi zase. Univerzalnega recepta skrbi zase ni. Vsak posameznik si mora poiskati svojo dejavnost. Očetom ob povečanem obsegu dela primanjkuje časa zase ali pa ga preživijo s svojo partnerico na izletih in s športnimi aktivnostmi.

Kako očetova aktivna prisotnost v družini prispeva k razvoju otroka?

Ključno vprašanje, ki se v sodobni družini še vedno pojavlja, je vprašanje o spolni konstrukciji družinskega dela. Švab (2006, str. 83) piše, da je družinsko delo v Sloveniji še vedno spolno določeno in segregirano. V pogovorih z očetmi sem ugotovila, da so primeri, ko v njihovih družinah to še velja, predvsem v večji mamini skrbi za otrok, kot sta nega otrok in pomoč pri šolskih obveznostih. Več očetov pa si svojo vlogo razlaga kot uravnotežen prispevek starša k vzgoji otrok, nekateri so vključeni tudi v gospodinjska opravila.

Očetje so v družinsko življenje vključeni že v času priprave na starševstvo. Aktivno očetovstvo je nudenje podpore partnerki že od začetka ob otrokovem rojstvu (Švab, 2008, str. 41). Nadaljuje se njihova prisotnost v odraščanju otrok, ko se ti začnejo vključevati v socializacijo. Vključevanje staršev v otrokovo šolanje lahko pripelje do velikih uspehov, ne le do učnih dosežkov, temveč tudi do uveljavljanja kakovostnih sprememb izobraževanja (Sapungan in Sapungan, 2014, str. 43). S sodelovanjem šole s starši lahko učitelji in vodstvo šole bolje spoznajo otrokovo domače okolje in ga vključijo v vzgojo otrok. Na pogovorih z očetmi sem spoznala, da otrokom pri šolskih obveznostih pomoč pogosteje nudijo mame, medtem ko se nekateri očetje udeležujejo roditeljskih sestankov.

Očetje radi preživljajo čas z otroki. Z njimi izvajajo športne aktivnosti in otroke vključujejo ob svojem delu, da pridobijo delovne navade. Raziskave kažejo, da na tak način otroci spodbujajo občutke odgovornosti in samozavesti (Rosenberg in Bradford Wilcox, 2006, str. 12). Po drugi strani očetje svojim otrokom s pogovori in prisotnostjo nudijo podporo in pomoč. Prav tukaj lahko prepoznamo tudi skrbstveno karakteristiko očetov, ki jo je družba še vedno vajena pripisovati materam.

Kako se vlogi očeta in matere v družini dopolnjujeta?

Pred začetkom pogovorov z očetmi sem imela pomislek, kako se na praktičnih primerih kaže aktivna vloga očeta in kaj zares to pomeni. Menila sem, da v Sloveniji še vedno prevladuje tradicionalna delitev dela, kjer večinoma mama skrbi za otroke, medtem ko oče poprime za zunanja opravila. V nekaterih pogovorih z očetmi sem, kot že rečeno, prepoznala ravno to. Pri večini intervjuvancev pa se z delitvijo dela kaže aktivna vloga očeta, ne le pri vključenosti v skrb otroka, temveč tudi pri drugih gospodinjskih opravilih. Vsem očetom se dopolnjevanje z materami zdi pomembno. Menim, da to prispeva k ohranjanju odnosa med staršema in navsezadnje tudi k vzgoji otroka. Otrok se s posnemanjem ravnanj staršev neprestano uči, katero znanje bo v prihodnosti lahko v svoji družini tudi sam uporabljal. To sem natančneje opredelila pri prvem raziskovalnem vprašanju – kako vzorci vzgoje iz primarne družine prispevajo k opredelitvi starševske vloge.

Kako se oblikuje odnos med otrokom in očetom?

Z odgovori in rezultati, ki sem jih pridobila z raziskovanjem, sem spoznala, da očetje prav tako predstavljajo objekt navezanosti, kadar se otroci znajdejo v plašljivi situaciji. Nanje se odzivajo s pogovorom in spodbudo. Z intervjuvanjem očetov nisem mogla ugotoviti, kateri stil navezanosti med očeti in njihovimi otroki prevladuje, niti si tega nisem želela preveč poglobljati, saj bi jih lahko prestrašila in negativno vplivala na nadaljnje sodelovanje, če bi se izkazalo, da prevladuje v odnosu z otrokom katera od oblik navezanosti, ki ni varna navezanost.

Očetje v družini velik poudarek namenijo samostojnosti otrok, ki je povezana s pojmom navezanosti v družini. Bouwkamp in Bouwkamp (2014) menita, da varno navezanost predstavljajo sprejemajoči starši, ki hkrati otroku ponujajo čustveno telesno bližino, a jim tudi omogočajo njihovo samostojnost in svobodo (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 23–34). Zanimiva je bila opredelitev omejitve samostojnosti, ki jo je izpostavil eden izmed intervjuvancev. Nastane lahko nesporazum med starši, ki menijo, da so otroci že postali dovolj samostojni, in družbo, ki omejuje samostojnost na starejše otrokovo leto. Takšen primer je recimo spremstvo otroka do šole, čeprav je njihov dom le par metrov oddaljen od šole.

Kako očetje koristijo očetovski dopust in kako menijo, da ta prispeva k oblikovanju odnosa med otrokom in očetom?

Moški preživijo na delovnem mestu več časa kot ženske, ki še vedno prevzemajo večji del skrbi za otroke in družino, kar se kaže tudi v večjem koriščenju starševskega dopusta in dopusta za nego bolnega otroka, hkrati pa moški pogosteje poročajo o nezadovoljstvu zaradi pomanjkanja časa za družino (Humer, Poje, Frelih in Štamfelj, 2016, str. 5).

Očetje, s katerimi sem se pogovarjala, menijo, da imajo dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva. Vseeno pa v družinah velja tudi opredelitev, ki je napisana v prejšnjem odstavku. Očetje so poudarili, da jim zaradi zaposlitve primanjkuje časa za družino in prednost namenijo delu. Obenem bi izpostavila še očete na vodilnih položajih. V raziskavo je bil vključen direktor podjetja, ki pravi, da si zaradi svojega položaja ni želel privoščiti večjega usklajevanja dela in starševstva.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1C, 2019) v 25. členu predpisuje pravico do očetovskega dopusta ob rojstvu otrok, ki traja 30 dni. V 27. členu določa, da lahko najmanj 15 koledarskih dni koristi od rojstva otroka do najpozneje enega meseca po poteku starševskega dopusta, preostanek pa kadarkoli do končnega prvega razreda osnovne šole otroka (ZSDP-1, 2019). Rezultati raziskave so pokazali, da so vsi očetje vsaj enkrat koristili očetovski dopust, ki je trajal 15 dni. Očetovski dopust je prispeval k razvoju odnosa med očetom in otrokom, nekaterim pa predstavljal večji

pomen zase. V času prvih mesecev od rojstva otroka si oče začne oblikovati svojo očetovsko vlogo, ko navezuje stik z otrokom in nudi pomoč svoji partnerki.

Še vedno pa menim, da smo precej v zaostanku za drugimi narodi, zlasti skandinavskimi, kjer je vse bolj izrazita vloga očeta. Eden izmed razlogov za njihovo poudarjeno vlogo je tudi ta, da oče z otroki v zgodnjih letih preživi več časa. S tem lahko gradita temelje odnosa za kasneje, tudi ko otrok postane polnoleten. Pri tem je pomembno, da razmišljamo o novih možnosti usklajevanja dela in starševstva, katerim je več pozornosti namenjenih v poglavju Predlogi.

6. Sklepi

Intervjuvanci so imeli na začetku nekaj pomislekov, kako bi opredelili svojo vlogo v družini. Skleпам, da o tem ne razmišljajo vsakodnevno, saj jim je vloga očeta samoumevna. Spoznala sem, da med intervjuvanimi očetmi prevladuje aktivna vloga očeta, pojavlja pa se tudi tradicionalna delitev starševske vloge. Po mnenju intervjuvancev starševsko vlogo oblikuje otrok in njegov prispevek k družini. Ponekod se očetje samoopredeljujejo kot avtoriteta družine.

Pri oblikovanju očetovske vloge med sogovorniki so se pokazali kot ključni dejavnik primarni vzorci vzgoje, ki so je bili deležni očetje v svojih primarnih družinah. Očetje jih ponekod želijo samoumevno posnemati ali pa spremeniti.

Družina oblikuje svoje vrednote, ki jih želi predati otrokom. Ponekod so v družini ključne tudi verske vrednote, ki sooblikujejo očetovo vlogo. Navedeni cilji so večinoma opredeljeni na osnovi želja za dobrobit otrok sogovornikov. To lahko prispeva k temu, da očetje skrb za otroke postavijo na prvo mesto in pozabijo zagotoviti tudi skrb zase. Zelo pogost odgovor med intervjuvanci je bil ta, da jim zaradi dela in zaposlitve primanjkuje časa zase. Tiste trenutke, ko se lahko odklopijo od dela, pa radi preživijo z otroki in partnerko.

Tudi očetje sami svojo vlogo opredeljujejo kot aktivno. Zelo zanimivo in izstopajoče med drugimi odgovori se mi je zdelo, kako je eden izmed intervjuvancev opisal svojo aktivno vlogo kot prehod iz starševske vloge v prijateljski odnos, ko otroci odrasčajo. S tem si lahko očetje poskušajo zagotoviti odnos in bližino z otroki, tudi ko ti odrastejo in sami postanejo starši.

Aktivno očetovstvo se začne s pripravo na starševstvo. Predvsem se to kaže pri vključevanju očetov in podpori ter pomoči partnerki v času nosečnosti. Nekaj intervjuvancev je menilo, da ni prispevalo veliko pomoči partnerki v času nosečnosti.

Prevladovali so odgovori, da otrokom pri šolanju prej pomaga mama kot oče. Vseeno pa nekateri zagovarjajo svoje vključevanje na področje šolanja otrok s tem, da prihajajo na govorilne ure, zaključne predstave in druge šolske prireditve.

Spoznala sem, da se očetje vključujejo v opravljanje gospodinjskih opravil, več časa pa namenijo skrbi otrok in njihovem življenju. Zaradi obveznosti in nujne prisotnosti na delu očetom velikokrat zmanjka časa z otroki in si ga želijo več. Hkrati imajo tudi otroci veliko zaposlitev, tako na področju šolanja kot pri obšolskih dejavnostih. Eden izmed intervjuvancev je izrazil, da bi zdaj omejil obšolske dejavnosti otrok, če bi se lahko vrnil nekaj let v preteklost. Kadar družina preživlja čas skupaj, med njimi prevladujejo športne aktivnosti ali samo pogovor in druženje na kavču.

Očetom, vključenim v raziskavo, se dopolnjevanje očetovstva in materinstva zdi ključno, medtem pa eni poudarjajo, da morata biti ločeni vlogi očeta in matere (tradicionalna delitev dela), vseeno pa se je treba dopolnjevati pri skrbi za otroke in drugih družinskih opravilih.

Literatura in družba nakazujeta, da je delitev dela v družini še vedno spolno segregirana. V družinah intervjuvanih očetov ni bilo povsem tako. Tudi očetje poprimajo za gospodinjska dela, res pa je, da sem večkrat zaznala nekakšen izgovor, češ, "kadar je to potrebno". Še vedno se očetje hitreje znajdejo pri zunanjih opravilih, ki so bolj tehnična in praktična. Pri tem vključujejo tudi otroke, da se učijo delovnih navad in postanejo hitreje samostojni.

Starši spodbujajo otroke k večji samostojnosti, hkrati pa gradijo medosebni odnos na zaupanju. Eden od očetov je izpostavil problematičnost zahtev družbe pri postavljanju kasnejše starostne meje, četudi starši presodijo, da je otrok že samostojen. V primeru, da se otroku nekaj dogodi, bodo za to odgovorni starši. Izpostavil je vprašanje, kdaj lahko gredo otroci sami na avtobus, se pravi, kdaj je tista starostna meja, ko otroci začnejo stopati v svet sami.

Vsem očetom v raziskavi čas, ki ga preživijo z otroki, pomeni veliko. Morebiti bi družba ponovno predvidevala, da otroci hitreje stopijo k mami, kadar se znajdejo v plašljivi situaciji in potrebujejo tolažbo. Sama sem ugotovila, da se otroci očetov, ki so sodelovali v raziskavi, po njihovem mnenju obračajo tako na matere kot tudi očete. Očetje se odzivajo na otroke s pogovori, spodbujanjem, morebiti kdaj tudi s tršo besedo. Z otroki želijo biti racionalni in jih hitreje naučiti razumskega razmišljanja, medtem ko se morebiti mame odzivajo na "nežnejši" način. Spet tega ne smemo posploševati, saj je v vsaki družini drugače.

Vsi očetje, vključeni v raziskavo, so koristili očetovski dopust. Večina se je strinjala, da ne bi bilo potrebnih več dni, saj vsakodnevno izkoristijo čas z otroki in z njimi vzpostavljajo odnos ter navezanost. Tisti čas očetovskega dopusta je sicer prispeval k odnosu, morebiti bolj s strani očeta, posredno pa so njegovo bližino čutili tudi otroci. Poudarili pa so tudi pomoč in podporo, ki so jo nudili partnerkam v zgodnjem času rojstva otroka.

7. Predlogi

Predlagam, da bi se v družbi delile tudi dobre izkušnje in zgodbe očetov, ki so vključeni v vzgojo otrok in opravljanje gospodinjskih opravil. V raziskavi sem jih nekaj spoznala tudi sama. Seveda pa tega ne moremo posploševati na vse očete.

Tako kot se še vedno borimo za enakopravne pravice na delu ne glede na spol, bi bilo treba zagotoviti enake možnosti vključevanja staršev v družinsko življenje. To pomeni tudi boljše pogoje usklajevanja dela in starševstva. Intervjuvani očetje si prizadevajo in želijo večjo vključenost v skrb za otroka. Možni so novi načini usklajevanja dela in starševstva, za to pa je pomembno sodelovanje zaposlenih očetov z delodajalci in sindikati. S tem bi se lahko spodbudile različne oblike zaposlenosti, kot je na primer delo na domu, kar so predlagali v raziskavi tudi intervjuvanci. Prav tako bi bile potrebne spremembe na vodilnih položajih, ki jih zasedajo očetje. Primer je pojav sprememb na časovni dostopnosti, kot je skrajšanje delovnega časa.

Menim, da bi bilo prav tako treba uvesti spremembe tudi pri starševskem dopustu, da bi imel na primer tudi oče zakonsko na voljo nekaj neprenosljivih dni starševskega dopusta. S tem bi se lahko še dodatno približali enakopravni vključenosti v družinsko življenje in skrb za otroke ter posledično enakosti spolov na vseh področjih.

8. Uporabljena literatura

- Alexander, J. J., & Dissing Sandah, I. (2021). *Vzgoja po dansko: kaj eni najsrečnejših ljudi na svetu vedo o vzgoji samozavestnih in sposobnih otrok: priročnik*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Bezenšek, J. (1998). Nekateri vidiki vloge očeta v enoroditeljskih očetovskih družinah. *Psihološka obzorja*, 13(3/4). Pridobljeno 3. 2. 2022 s http://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_doc-J3LNN0H8/2/index.html
- Bizjak Kralj, K. (2015). *Emancipacija očetov v slovenski družini* (Diplomsko delo). Pridobljeno 3. 2. 2022 s <https://egradiva.fsd.uni-lj.si/search/extshow/1435>
- Bogels, S., & Phares, V. (2008). Fathers' role in the etiology, prevention and treatment of child anxiety: a review and new model. *Clinical Psychology Review*, 28(4). Pridobljeno 10. 4. 2022 s <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0272735807001328?token=C1F4EFA7850708FA641B1A3D662EF4521CDB0375494BD7F4107DAC32F53647B20F5D2EF2B0B4CCFC2DDA9C786B759183&originRegion=eu-west-1&originCreation=20220623182921>
- Bouwkamp, R., & Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma: priročnik za delo z družinami: ravnanje z interakcijskimi vzorci v družini, pri procesih podpore in pomoči ter na področjih psihosocialnega dela*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Pedagoška fakulteta, Inštitut za družinsko terapijo.
- Cabrera, N. J., Barr, R., & Volling, B. L. (2018). Fathers are parents, too! Widening the lens on parenting for children's development. *Child Development Perspectives*, 12(3). Pridobljeno 30. 3. 2022 s https://www.researchgate.net/publication/322360567_Fathers_Are_Parents_Too_Widening_the_Lens_on_Parenting_for_Children%27s_Development
- Cederström, C. (2019). *State of Nordic fathers*. Pridobljeno 20. 11. 2021 s <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1367228/FULLTEXT01.pdf>
- Cugmas, Z. (2001). Vloga očeta kot objekta otrokove navezanosti. *Psihološka obzorja*, 10(3). Pridobljeno 3. 3. 2022 s <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-YIOSGXUR/eb3fbb33-96e4-4d7a-adbe-bd8f793e28bd/PDF>
- Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2020). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Dermott, E. (2008). *Intimate fatherhood: a sociological analysis*. New York: Routledge.

- Dick, G., L. (2011). The Changing Role of Fatherhood: The Father as a Provider of Selfobject Functions. *Psychoanalytic Social Work*, 18(2). Pridobljeno 26. 3. 2022 s https://www.researchgate.net/publication/233276698_The_Changing_Role_of_Fatherhood_The_Father_as_a_Provider_of_Selfobject_Functions
- Družinski zakonik (DZ) (2017). Ur. l. RS 15/2017. Pridobljeno 26. 3. 2022 s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7556&d-49682-p=1&d-49682-o=2&d-49683-p=2&d-49682-s=3>
- Finch, J., & Mason, J. (1993). *Negotiating family responsibilities*. London, New York: Tavistock/Routledge.
- Glennon, W. (1995). *Fathering: strengthening connection with your children no matter where you are*. Berkeley: Conari Press.
- Gottman, J., M., & Gottman, Schwartz, J. (2007). *And Baby Makes Three*. New York: Three Rivers Press.
- Gradišar, G. (2005). *Sotočje družinskih odnosov*. Novo mesto: samozaložba.
- Hanlon, N. (2012). *Masculinities, care and equality: Identity and nature in men's lives*. UK: Palgrave Macmillan.
- Helfferrich, C. (2012). Fatherhood as transformation of masculinity. V M. Oechsle, U. Muller, & S. Hess (ur.), *Fatherhood in Late Modernity: Cultural Images, Social Practices and Structural Frames* (str. 147–164). Opladen, Berlin, Toronto: Verlag B. Budrich.
- Henwood, K., & Procter, J. (2003). The 'good father': Reading men's accounts of paternal involvement during the transition to first time fatherhood. *British Journal of Social Psychology*, 42(3). Pridobljeno 10. 3. 2022 s <https://eds-s-ebscohost-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=28b802bd-1fae-426d-b973-3a8be018525c%40redis>
- Humer, Ž. (2016). Moški na vodstvenih in vodilnih položajih – očetje in delodajalci. V M. Hrženjak (ur.), *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 79–97). Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Humer, Ž., Poje, A., Frelih, M., & Štamfelj, I. (2016). *Ukrepi za usklajevanje plačanega dela in družine: priročnik*. Pridobljeno 2. 5. 2022 s https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2016/06/Prirocnik_ODA.pdf
- Humer, Ž. & Šori, I. (ur.). (2016). *Očetje: kratke zgodbe o sodobnem starševstvu* [pdf]. Pridobljeno 20. 3. 2022 s <https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2015/10/ocetje-kratke-zgodbe-sodobno-starsevstvo.pdf>
- Juul, J. (2009). *Družinske vrednote: življenje s partnerjem in otroki*. Radovljica: Didakta.

- Juul, J. (2018). *Vodja krdela: vodenje družine z ljubeznijo*. Radovljica: Didakta.
- Kanjuo Mrčela, A., Štebe, J., & Vuga Beršnak, J. (2016). Očetje med službo in domom. V M. Hrzenjak (ur.), *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 21–63). Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Khan, L. (2017). Fatherhood: the impact of fathers on children's mental health. *Briefing*, 50. Pridobljeno 10. 3. 2022 s <http://www.mhfi.org/FathersAndChildMentalHealth.pdf>
- Kompan Erzan, K., Rožič, T., & Simonič, B. (2011). Vloga in pomen navezanosti pri razvoju otrok v nadomestnih družinah. *Socialno delo*, 50(2). Pridobljeno 10. 3. 2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-NYUEFUMT/4f50db3f-1497-4e6d-87df-9635a1d8397b/PDF>
- Možina, M. (2020). *Skrb zase: od antike do danes* [Video]. 13. 10. Pridobljeno 2. 5. 2022 s http://videlectures.net/pozitivnapsihologija_mozina_skrb_za_se/
- Razpotnik, B., & Žnidaršič, M. (2021). Število gospodinjstev in družin se je povečalo. V Statistični urad Republike Slovenije, *Gospodinjstva in družine*. Pridobljeno 10. 3. 2022 s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9973>
- Rener, T. (2006). Težave s pojmom družine. V T. Rener, M. Sedmak, A. Švab, & M. Urek, *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (str. 13–27). Koper: Univerza na Primorskem; Znanstveno-raziskovalno središče; Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Rener, T., Sedmak, M., & Švab, A. (2006). Uvod v raziskovanje družin in družinskega življenja v Sloveniji. V T. Rener, M. Sedmak, A. Švab, & M. Urek, *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (str. 27–63). Koper: Univerza na Primorskem; Znanstveno-raziskovalno središče; Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Rener, T., & Švab, A. (2008). Uvod. V M. Ule (ur.), *Novo očetovstvo v Sloveniji* (str. 7–14). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Rosenberg, J., & Bradford Wilcox, W. (2006). *The importance of fathers in the healthy development of children* [pdf]. Pridobljeno 20. 3. 2022 s <https://www.childwelfare.gov/pubpdfs/fatherhood.pdf>
- Rostgaard, T. (2015). *Family policies in Scandinavia*. Pridobljeno 20. 3. 2022 s https://www.researchgate.net/publication/280528357_Family_Policy_in_Scandinavia
- Sapungan, M. G., & Sapungan, M. R. (2014). Parental Involvement in Child's Education: Importance, Barriers and Benefits. *Asian Journal of Management Sciences & Education*, 3(2). Pridobljeno 2. 5. 2022 s

- https://www.researchgate.net/publication/283539737_Parental_Involvement_in_Child%27s_Education_Importance_Barriers_and_Benefits
- Sharpe, D., Hermesen, J., & Billings, J. (2009). Gender Differences in Use of Alternative Full-Time Work Arrangements by Married Workers. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 31(1). Pridobljeno 22. 3. 2022 s https://www.researchgate.net/publication/229789375_Gender_Differences_in_Use_of_Alternative_Full-Time_Work_Arrangements_by_Married_Workers
- Statistični urad Republike Slovenije. (2021). *Družine po tipu družine, Slovenija, večletno*. Pridobljeno 2. 4. 2022 s <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/H135S.px>
- Šori, I. (2016). Vpliv zaposlitve, strukture gospodinjstva in stališč o enakosti spolov na delitev družinskega dela. V M. Hrženjak (ur.), *Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom* (str. 97–117). Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Švab, A. (2006). Družinske spremembe. V T. Renner, M. Sedmak, A. Švab, & M. Urek, *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (str. 63–89). Koper: Univerza na Primorskem; Znanstveno-raziskovalno središče; Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Švab, A. (2008). Novo očetovstvo v kontekstu družinskih sprememb. V M. Ule (ur.), *Novo očetovstvo v Sloveniji* (str. 33–72). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Tomori, M. (1988). *Klic po očetu*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Tomori, M. (1994). *Knjiga o družini*. Ljubljana: EWO.
- United Nations Economic Commission for Europe. (2011). *Measurement of emerging forms of families and households*. Pridobljeno 2. 5. 2022 s https://unece.org/fileadmin/DAM/stats/publications/Families_and_Households_FINAL.pdf
- Walters, J. (2012). *Working with fathers: from knowledge to therapeutic practice*. Houndmills, Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih* (ZSDP-1C) (2019). Ur. l. RS 81/2019.
- Zavrl, N. (1999). *Očetovanje in otroštvo*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Žakelj, T. (2007). Poimenovanje starševskih vlog v razveznih postopkih. *Teorija in praksa*, 44(1/2). Pridobljeno 24. 4. 2022 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-5JXLL5H5/271f72b1-1d00-4327-a0a6-ba28ff8a2777/PDF>
- Žakelj, T., & Švab, A. (2009). Usklajevanje dela in družine: med zakonodajnimi spodbudami in vsakdanjim življenjem. *Socialno delo*, 48(4). Pridobljeno 30. 4. 2022 s

<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-JIBJ4FY8/d9a516e6-b519-44ef-b94f-78643df3bb65/PDF>

9. Priloge

9.1. Vodila za intervju

Današnje samoopredelitve vloge očeta

- Kako bi opredelili vašo starševsko vlogo v družini?
- Kaj je po vašem mnenju prispevalo k oblikovanju vaše vloge?
- Kako opazate, da se pri vaši vlogi očeta ponavljajo ali spreminjajo vzorci vzgoje iz vaše lastne družine?
- Kakšne vrednote in cilji vas vodijo v svoji vlogi očeta?

Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

- Kaj si predstavljate pod pojmom aktivno očetovstvo?
- Kakšna je bila vaša vloga pri nosečnosti vaše partnerke?
- Kakšna je bila vaša vloga v družini pri otrokovih prelomnicah (npr. vstop v vrtec in šolo, vključitev v obšolske dejavnosti, socializacija z vrstniki in njihovimi starši)?
- Kako preživljate čas s svojim otrokom?

Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

- Kakšna je delitev vlog v vaši družini?
- Zakaj menite, da je dopolnjevanje vlog matere in očeta v družini (ne)pomembno?
- Kako se med seboj v vlogah starša (ne) dopolnjujeta in (ne) podpirata?

Odnos med otrokom na očetom

- Kaj vam pomeni čas, ki ga preživite s svojim otrokom?
- Na koga se otrok v družini obrne, kadar se znajde na primer v plašljivi situaciji in potrebuje tolažbo?
- Kako se vi odzivate na otroka, kadar se na primer znajde v plašljivi situaciji in kako ga potolažite?
- Kako vašemu otroku omogočite čas, če ga, da je samostojen?
- Kako uskladite čas z otrokom, a hkrati posvetite nekaj pozornosti tudi sebi in svojim drugim bližjim?

Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

- Kakšne možnosti za usklajevanje dela in starševstva imate v svojem življenju?
- Koliko in kako ste koristili svoj očetovski dopust?
- Kako menite, da je (ni) očetovski dopust prispeval k razvoju vajinega odnosa z otrokom?
- Kakšne možnosti za usklajevanje dela in starševstva si še želite imeti?

9.2. Odprto kodiranje

Preglednica 9.1: Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	Oče mora vzgajati z zgledom.	Vzgoja otrok z zgledom očeta	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A2	Vedno moraš poslušati argumente otrok.	Poslušanje otrok	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A3	Hm, to, kaj je še potrebno, biti dosleden, vztrajen, prijazen, biti zgled otrokom.	Vzgoja otrok z zgledom očeta	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A4	Vzorci se po mojem kaj dosti ne ponavljajo, ker jaz probam biti precej bolj vztrajen kot naš ata.	Spreminjajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A5	Ko otroci kaj delajo, jim pustim, da delajo napake, zato da se na napakah kaj naučijo.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A6	Jaz pa pustim, da prvo proba, pol pa mu mogoče dam kak nasvet, kak se naj izboljša, pa probam ne kritizirati.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A7	Včasih pa se ne držim tega pa tudi kaj pokritiziram, je tako (<i>vpraša otroke</i>)?	Občasno kritiziranje otrok	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A8	Da smo kokor tako delavni, pošteni, odkriti drug do drugega, da se pogovorimo, tudi če nam kakšna stvar ni všeč.	Klasične družinske vrednote	Vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A9	Zdaj jaz kot oče hodim na govorilne ure pa roditeljske sestance pa se "bunim" v šoli, kar otrokom ni všeč, a ne.	Obisk roditeljskih sestankov	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A10	Ampak vse z dobrim namenom, zato da se mal pokažem aktivnega, zato ker nekateri očetje niti slučajno ne bodo prestopili šolskega praga.	Aktivno sodelovanje pri vzgoji, izobraževanju, aktivnostih otrok	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

A11	Am, dajem pobude za dopuste, na izlete, otroci bi raje čepeli na kavču, probam jih animirati.	Družinski izleti	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A12	Aktivno očetovstvo je to, da jih probava z ženo oba vključevati v gospodinjska opravila.	Aktivno očetovstvo je vključevanje otrok v gospodinjska opravila.	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A13	Pri prvem sva urejala stanovanje, zato da smo se lahko sem preselil.	Priprava stanovanja v času nosečnosti	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A14	Potem pri srednjem otroku sem tisti čas najstarejšega pazil, da si je lahko žena kaj spočila.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A15	Potem pri tretjem pa sta se že tak onadva (<i>prvi in drugi otrok</i>) bolj skupaj igrala, da sem dal kakšne pobude na izlet.	Družinski izleti	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A16	Praviloma sva z ženo skupaj uvajala otroke v vrtec in šolo.	Skupno uvajanje otrok v izobraževalne ustanove	Skupno vključevanje otrok v šolanje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A17	Glede prevozov se iz trenutka v trenutek dogovoriva, kdo ima pač čas.	Sprotno dogovarjanje staršev za prevoze otrok	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A18	Drugače pa se družimo tudi s prijatelji, katerih otroci so sošolci najinih otrok.	Družinski prijatelji	Socializacija otrok in družine	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A19	Vse manj ga preživljamo skupi, ker majo en kup svojih obveznosti.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A20	Sine ima trening, pride pozno, ga vsak dan vprašam, kako je kaj v šoli, mu pomagam s kakšnim nasvetom, če ga seveda želi.	Podpora in pomoč otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A21	Če pa so mu odveč, se mu dostojno umaknem.	Podpora in pomoč otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A22	S srednjo hčer se tut kaj probava pogovarjati, nazadnje sem jo vozil na atletiko.	Pogovori z otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

A23	Poskušam jih spodbujati h gibanju. Zadnjič smo šli pa se celo niso kaj upirali.	Športne aktivnosti z otroki	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A24	Lahko bi rekel, da je kar enakovredna.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A25	Z ženo praktično delava enake stvari, oba opravlja tako gospodinjska opravila kot druga praktična dela zunaj.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A26	Otroci pa večinoma pri tem pomagajo, jim pa moraš nekajkrat reči, da to storijo.	Vključevanje otrok pri opravljanju gospodinjskih opravil	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A27	Ja, sigurno je pomembno.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A28	Že zato, da si starša med seboj razdelita skrb otrok.	Porazdelitev skrbi otrok med staršema	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A29	Midva se dopolnjujeva tako, da otroci ne morejo goljufati.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
A30	Seveda mi pomeni največ, čeprav ga v današnjem času hitro zmanjka.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni.	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
A31	Po navadi se otroci obrnejo na oba starša.	Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
A32	Ko rabijo tolažbo, hm, en tak primer, ko nikoli ne reče za kakršnokoli pomoč, je srednji.	Otrok ne pokaže potrebe po pomoči.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
A33	Najmlajša se tudi kar hitro zmula, pa je tudi treba kej podrezati v njo, pa ji povem, da zadeva ni tako dramatična, pa povem, kako jo bomo rešili in tako naprej.	Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
A34	Najstarejši pa se mi zdi, da težave nekako sam reši ali pa pride sam vprašat.	Otrok težave reši večinoma sam ali pride po pomoč.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
A35	Mi imamo razdeljeno delo in opravila, tako da vsak ve, kaj mora tisti dan narediti.	Vključevanje otrok pri opravljanju	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

		gospodinjskih opravil		
A36	Sam grem rad na kolo, da si malce zbistrim misli.	Športne aktivnosti zase	Skrb zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta
A37	Na splošno velikokrat športam sam, kdaj pa se mi pridružijo še otroci.	Športne aktivnosti zase Športne aktivnosti z otroki	Skrb zase Preživljanje časa z otroki	Današnje samoopredelitve vloge očeta Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
A38	Jaz imam zelo dobre možnosti za usklajevanje dela in starševstva.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
A39	Sem koristil očetovski dopust, 11 dni po dnevih pa 14 v kosu.	Število očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
A40	Pri najmlajši pa sem koristil neplačani očetovski dopsut, ampak takrat sva šla na Malto z mamico.	Neplačani očetovski dopust	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
A41	Med dopustom sem bil doma, da sva bila z otroki skupi.	V času očetovskega dopusta je bila družina skupaj.	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
A42	Seveda, pogledj, kakšni angelčki so no.	Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom.	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
A43	Mi smo, na primer, vedno, ko je otrok imel rojstni dan, sem si zmeraj vzel dopust, ampak zadnje čase ne neki. Kamor si je otrok želel, z letala skočiti, hodili smo na bazene, zato da smo aktivno preživljali čas z otroki.	Rojstni dnevi otrok	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B1	Vedno poskušam stati ob strani sinu, ga podpirati, se z njim igrati.	Preživeti čas z otrokom	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta

B2	Praktično vse, da preživiva čim več časa skupaj.	Preživeti čas z otrokom	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B3	Vedno poskušam od svojega očeta nekako videti, kaj je bilo dobro, sigurno se ponavljajo vzorci iz primarne vzgoje. Mogoče znam biti malo vzkipljiv, malo imam to po atu.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B4	Hkrati pa slišiš tudi od drugih, kako je.	Poslušanje drugih	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B5	Ne vem, poskušam čim bolj pomagati sinu, mu stati ob strani, mu svetovati, da se mogoče kje tudi izboljša.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B6	Važno je tudi to, da poslušamo otroka.	Poslušanje otrok	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B7	Da bi sinu šlo fino v šoli in da mu jaz stojim ob strani in sem mu v podporo, da da vse od sebe tako v šoli kot pri nogometu.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B8	Samo, da bo srečen in vesel, v to smer ga s partnerko spodbujava.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B9	To, da mu nudiš oporo, stojiš ob strani, da mu nudiš tudi tisto, česar mogoče sam nisi imel.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B10	Na različne načine sem ji skušal pomagati in ji stati ob strani, jo spodbujati.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
B11	Vozil sem jo okrog na razne preglede, ultrazvok in dalje.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
B12	To sva ga kar skupaj uvajala.	Skupno uvajanje otrok v izobraževalne ustanove	Vključevanje očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B13	Drugače imamo tudi sosede, s katerimi se veliko družimo, in je njihov sin sošolec našega.	Družinski prijatelji	Socializacija družine in otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

B14	Na primer novo leto skupaj preživimo in dalje.	Družinski prijatelji	Socializacija družine in otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B15	Vsak dan je kaj, si pa želim tega časa še več.	Aktivno preživljanje skupnega časa	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B16	Midva se pa potem bolj športno druživa, igrava nogomet.	Športne aktivnosti z otroki	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B17	Greva skupi na košarkarsko igrišče, se voziva z motorjem.	Športne aktivnosti z otroki	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B18	Kdaj pogledava skupi tudi kak film.	Aktivno preživljanje skupnega časa	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B19	Zadnjič sem mu tudi pomagal pa sva skupaj naredila plakat za šolo.	Aktivno sodelovanje pri vzgoji, izobraževanju, aktivnostih otrok	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B20	Vsak dan vprašam sina, če je vse v redu, ali je dobro ali slabo, da naj v vsakem primeru pove.	Pogovori z otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B21	Poskušam ga tudi usmerjati, da sam reši kakšen problem, naj posluša učiteljico, da vse od sebe. In da mu dam vedeti, da lahko kadarkoli pride do mene.	Podpora in pomoč otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B22	Bi rekel, da si skušamo stati ob strani in se podpirati na vsakem koraku.	Podpora in pomoč otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B23	Mogoče partnerka več časa preživi s sinom, ko skupaj delata za šolo.	Skrb za otroke v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
B24	Jaz pa z njim preživim popoldneve, ko igrava nogomet in dalje.	Športne aktivnosti z otroki	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B25	Potem večinoma jaz poskrbim za gospodinjska opravila, ker partnerka popoldne dela.	Vključevanje v gospodinjska opravila	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B26	Med vikendom pa si bolj enakovredno kot ne vse porazdelimo.	Enakovredna delitev dela	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

B27	Ja, mislim, da je dopolnjevanje med očetom in mamjo zelo pomembno. Da si med seboj razdelita stvari, da ni vse na enem.	Dopolnjevanje med očetom in mamjo je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
B28	Tako, da recimo partnerka pomaga sinu pri šolskih opravilih, medtem ko se jaz igram z njim, na primer nogomet, se učiva praktičnih stvari in dalje.	Porazdelitev skrbi otrok med staršema	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
B29	Zelo rad preživim čas s sinom, takrat se počutim mlajšega in pozabim na skrbi, ki so me na primer doletele v službi.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni.	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
B30	Mogoče se hitreje potolaži pri meni.	Iskanje tolažbe pri očetu	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
B31	Jaz ga spodbujam, da se maksimalno potruji, po lastnih sposobnostih. Naj bo mogoče malo bolj živ pri igranju nogometa, se postaviti zase in naj bo pravičen do ostalih.	Spodbujanje otroka	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
B32	Pri šoli pa pridejo kdaj trenutki, ko se mu ne ljubi iti, pa spet jaz vztrajam.	Spodbujanje otroka	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
B33	Drugače pa ga spodbudim, da kdaj sam poseja avto, mi pomaga pri drveh, kdaj pospravi sam, briše posodo, poseja, iz trgovine pospravi stvari in dalje.	Spodbujanje otroka	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
B34	Menim, da imam zaradi službe in opravljanja doma kar malo časa, da namenim pozornost tudi nase.	Pomanjkanje časa zase	Skrb zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B35	Če pa najdem kakšen tak trenutek, pa ga namenim športanju in obnavljanju hiše.	Sproščanje Delo v hiši	Skrb zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta
B36	Drugače imam dobre možnosti usklajevanja.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
B37	Koristil sem očetovski dopust, dva tedna enkratno.	Število dni očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje

				odnosa med otrokom in očetom
B38	Spomnim se, da je bil začetek težek, sem mu previjal plenice, umival, vozil z vozičkom.	Aktivno vključevanje v očetovstvo v prvem mesecu rojstva otrok	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
B39	Bil sem pa predvsem opora ženi.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
B40	Itak sem se pa navezal na otroka še bolj v času dopusta.	Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
B41	Mogoče bi predlagal več dni očetovskega dopusta.	Več dni očetovskega dopusta	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C1	Jaz bi rekel, da sem glava družine.	Avtoriteta družine	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
C2	Zdaj ko je žena noseča, je doma in skrbi za otroke, medtem ko jaz hodim v službo.	Tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C3	Čez teden žena preživi več časa z družino, med vikendom pa potem bolj skupaj.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C4	Vzorci iz primarne družine so sigurno ostali pri meni. Ko sem oče, opazim neke stvari, da jih ponavljam za očetom, recimo ne, pa se jih hočem tudi osvoboditi, mogoče, da bi izboljšal na primer.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje, spreminjajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
C5	Jaz pravim, da pač otroka vzgajamo v samostojno osebo.	Vzgoja samostojnega otroka	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
C6	V naši družini ima vera kar pomembno vlogo.	Katoliške vrednote	Vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta

C7	Predvsem to, recimo pa, da imajo otroci, na primer vlogo očeta in vlogo matere.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Današnje samoopredelitve vloge očeta Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C8	Ja, to, da sem prisoten, tako fizično kot tudi psihično, se pravi duševno in duhovno, da sem prisoten z otroki.	Prisotnost očeta z otroki	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C9	Na primer, ko smo skupaj z njimi, da nisem odsoten, da se trudim na primer, da ne gledam v telefon.	Prisotnost očeta z otroki	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C10	To, da otroka pač poslušáš in ga slišiš, ga ne odrivaš stran od sebe, to se pač pri otrocih vidi, a ne, kok potrebujejo eni.	Prisotnost očeta z otroki	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C11	Al pa, ko sem jaz sam z njimi, fino funkcionira vse.	Prisotnost očeta z otroki	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C12	Recimo, sploh ni problema, da jih jaz zvečer umijem in uredim.	Skrb za otroke	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C13	Tukaj se vidi, recimo, da kok otrokom pomeni, da so aktivni, mislim, da je oče aktiven in prisoten.	Aktivnost in prisotnost očeta otrokom nekaj pomeni.	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C14	Pač vloga je bila že to, da sva sploh prišla do zanositve.	Vloga očeta pri zanositvi	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C15	Druga pa je potem ne, da sem ji tako v podporo, čeprav jaz nisem tako povezan z bodočim življenjem, kot je ona, ko je vedno z njim.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C16	Glede na to, da je žena večinoma doma, je otroke večinoma sama uvajala v vrtec.	Uvajanje otrok v izobraževalne ustanove s strani mame	Vključevanje otrok v šolanje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C17	Imamo pa tudi družinske prijatelje, kjer se otroci zelo razumejo.	Družinski prijatelji	Socializacija otrok in družine	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C18	To, da smo veliko zunaj, se trudimo.	Preživljanje skupnega časa zunaj	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

C19	Žena tudi spodbuja, da ko jaz kaj delam, da jih skušam zraven vključevati.	Preživljanje skupnega časa ob delu	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C20	Je pa pri vzgoji velika vrednost, da se otrok skozi tako druženje in delo dobi neke delovne navade.	Učenje delovnih navad	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C21	Ja, kot sem že omenil, jaz čez teden hodim v službo, medtem ko je ona doma z otroki.	Tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C22	Potem pa žena večinoma skrbi za notranja gospodinjska opravila, medtem ko jaz za zunanja.	Tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C23	Menim, da je pri nama kar tradicionalna delitev dela.	Tradicionalna delitev dela	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C24	Ja, sigurno je pomembno.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C25	S tem si stojita ob strani in si pomagata.	Podpora drug drugemu	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C26	Na tak način se tudi partnerski odnos obdrži.	Podpora drug drugemu	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C27	Tako, da se dopolnjujeva glede skrbi za otroke.	Porazdelitev skrbi otrok med staršema	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
C28	Sigurno mi pomeni veliko, saj jih imam zelo rad.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni.	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
C29	Ko smo skupaj, gradimo odnos tudi za naprej.	Aktivno preživljanje skupnega časa	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
C30	Jaz najrajši preživim čas z otroki.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
C31	Drugače pa se otroci obrnejo na oba starša.	Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
C32	Jaz ga potem hočem nekako na racionalen način obrazložiti, na trdo, da ni na tak način malo mevža.	Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom

	Potem ga objamem in se kmalu pomiri.			
C33	Mi u bistvu že najstarejši hčerki, ki je stara 7 let, zaupamo, da skrbi za mlajše. Na primer, da so zunaj, tudi ona zna paziti, da ne gredo na cesto.	Varstvo mlajših bratov in sester	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
C34	In pa ker veliko časa preživimo zunaj, potem otroci sami kaj raziskujejo, se igrajo in so na tak način samostojni.	Raziskovanje otrok	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
C35	Hm, na primer, zdaj čez nekaj časa bova šla z ženo sama na dopust, kar bo prvič po nekem času, tako da bova skupaj preživela malce več časa.	Skupno preživljanje časa s partnerko	Skrb zase in preživljanje časa z drugimi osebami	Današnje samoopredelitve vloge očeta
C36	Drugače pa sploh nimam toliko časa, ki bi ga lahko sam sebi posvetil, ampak mi to ni nič težko.	Pomanjkanje časa zase	Čas zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta
C37	Jah, jaz nima tako fiksnega urnika, sem dosti svoboden in imam zaupanje nadrejenih. Večkrat si lahko prilagodim, sem kakšno uro manj ali pa sem zjutraj otroke peljal v šolo.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C38	Ja, sem pri vseh otrocih.	Koriščenje očetovskega dopusta	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C39	Nekaj še mam od najmlajše, tisto, ko je prvi in drugi del. Drugi del mi je ostal. 30 je vse skupaj, najprej 15, potem 15.	Število očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C40	Za najstarejšo je bilo pa tako 15 dni, mislim, da.	Število očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C41	To je bil pač dopust, sem ga koristil, ko smo šli na morje, tisti normalni dopust sem kdaj kar tako koristil.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

C42	Ja, sigurno prispeva, samo ves čas, ko si z njim prispeva. Ni pa tak, da je očetovski dopust izrazilo.	Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom.	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C43	Razen čisto na začetku, ko dobiš otroka, ko se rodi, koristiš dopust predvsem za pomoč ženi.	Pomoč ženi v zgodnjem času rojstva otroka	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
C44	Da bi oče mogel ta starševski dopust koristiti.	Predlog obveznega starševskega dopusta	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D1	Cilji, jaz mislim, da so tako al tako enotni. Mislim, da se tu ne deli glede na vlogo očeta in vlogo mame.	Enotni med staršema	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
D2	Mislim, da jih vsaj midva probava zelo enakomerno deliti, ampak sigurno so eni, tudi glede na osebne karakteristike, posamezen starš prevzame.	Karakteristike posameznega starša	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
D3	Menim, da se vzorci ponavljajo, ampak ob svojem znanju pa sem hotel te vzorce v pozitivnem smislu še nadgraditi.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje Spreminjajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
D4	Cilji pa so sigurno, da vzgojimo samostojnega otroka, ki bo lahko poskrbel zase in bo lahko imel neke vrednote, ki jih mi tu delimo. Veš, da so tukaj pri nas neke klasične katoliške vrednote.	Vzgoja samostojnega otroka Katoliške vrednote	Cilji, vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta
D5	Mi zjutraj gremo in do popoldneva ne pridemo, sej veš, potem smo bolj taksi služba od enih do drugih stvari in se ta aktivno starševstvo zelo zoža na vikend, kar je pa potem lahko kdaj celo problematično, ker so to dejavnosti, ki mogoče bolj staršem pašejo in se otroci prilagajajo ali pa se celo mogoče, v sodobnosti gledam neka šolska tekmovanja, recimo, se	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

	dejansko starši celo podredijo ciljem in željam otrok.			
D6	Pri partnerki je bil ta plus, da je bila zelo samostojna in ni imela nekih zapletov.	Partnerka je bila med nosečnostjo samostojna.	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D7	Peljal sem jo seveda na preglede.	Aktivno vključevanje v času nosečnosti partnerke	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D8	Drugače pa je bila ta vloga vnaprej kar dosti deljena, zelo odvisno od tega, kako si prisoten. Ker, če je ona cel dan doma na porodniškem, ti pa potem prideš, pomeni, da že tisto že otroka avtomatično ne vem previješ enkrat, dvakrat. Večino časa je mati pravzaprav z otrokom, kakorkoli obrnemo.	Skrb za otroke v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D9	Mislim, da je največji problem v sodobni družini ta, da ne diha več skupaj, ampak si več s svojimi sodelavci, sošolci, vrstniki, in da te prelomnice znajo biti zelo težke, mogoče ta prehod iz osnovne šole v srednjo.	Prilagajanje novemu načinu življenja	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
D10	Drugače pa sem otroke večinoma jaz uvajal v vrtec, ker mi je zaposlitev tudi to dopustila.	Uvajanje otrok v izobraževalne ustanove s strani očeta	Vključevanje očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D11	Dejansko tudi, v vrtec sem jih vedno jaz peljal, ker sem šel zgodi, večino pa je prišla ponj žena, ker prej pride.	Vožnja otrok v izobraževalne ustanove	Vključevanje očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D12	Pa tudi prijatelji smo z družinami, ki imajo enako podobne starosti otrok.	Družinski prijatelji	Socializacija otrok in družine	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D13	Mogoče se to navezuje na tisto, a veš, največkrat sem šofer popoldne, potem pa odvisno, kako imajo dejavnosti.	Prevoz otrok na popoldanske dejavnosti	Vključevanje otrok v druge dejavnosti	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D14	V nedeljo smo več ali manj vsi ali pri eni ali drugi maši aktivni, tako da praktično	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

	prostega časa nam ostane tisto nedeljsko popoldne pa sobota, ko je treba še kdaj kaj pospraviti.			
D15	Tako, da mislim, da je zelo zoožano, ker imajo že tudi otroci svoje zelo fokusirane cilje.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D16	Iz socialnih omrežij in elektronskimi napravami se ta fokus zelo zoža na individuum.	Večji poudarek na socialnih omrežjih in elektronskih napravah	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D17	Čisto po pravici lahk povem, da je čisto odvisno, kakšen človek si.	Delitev vlog v družini je odvisna od človeka.	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D18	Žena se mogoče bolj ukvarja z otroki, kar se tiče šole, jaz sem bolj tko, da jih pustim pri tem pri miru, sem bolj serijska šola.	Skrb za otroke v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D19	Kar se pa tiče vlog, mogoče gospodinjstva in tega, zdaj glede na to, da je ona v petkih popoldne in sobotah dopoldne v službi, potem jaz kaj pospravim ali pa skuham.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D20	Pere in suši več ali manj kar ona.	Skrb za gospodinjstvo v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D21	Glede otrok, ko gredo na obšolske dejavnosti, je bolj vprašanje mogoče, kako imava z ženo čas.	Sprotno dogovarjanje staršev za prevoze otrok	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D22	Ob petkih in sobotah dopoldne sem bolj jaz, jih jaz peljem recimo na košarko. Ali pa ob četrtek peljem hčer na flavto.	Sprotno dogovarjanje staršev za prevoze otrok	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D23	Se pravi, bolj gledamo na to, kdaj si lahko kdo čas, da to izkoristimo.	Sprotno dogovarjanje staršev za prevoze otrok	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D24	Jaz mislim, da je pomembno, ampak menim, da to pride tako ali tako iz samega odnosa.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

D25	Če se partnerja ne moreta v odnosu dopolnjevati, potem tako ali tako ne morata sodelovati.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D26	In je zelo pomembno, saj če otrok tega ne vidi, potem sam ne bo tudi tega v naprej v družbi udejanjil.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D27	Pomembno je, da imata starša pri pomembnih vprašanjih o otrok podobna stališča.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D28	Midva poskuša graditi odnos z otroki, da so enakovredno navezani na oba in vedo, da se lahko zanesejo tako na mamo kot očeta.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D29	Pomeni mi veselje in priložnost za njihovo vzgojo.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni.	Čas z otroki	Odnos med otrokom in očetom
D30	Gre za skupno preživljanje družinskega časa, ki ga je v zadnjem času vse manj.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D31	Ja, najmlajši je vedno bolj na mamo. Ker mati otrok je primarna, že biološko navezana.	Iskanje tolažbe pri mami	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
D32	Je pa sigurno odvisno od prisotnosti.	Iskanje tolažbe odvisno od prisotnosti	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
D33	Sej pravim, večinoma se obrnejo na mati, se pa jaz tudi poskušam racionalno pogovoriti z njimi in skušati najti rešitev.	Iskanje tolažbe pri mami Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Iskanje tolažbe, Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
D34	Jaz mislim, da je tu, prvič že družba je po eni strani zelo občutljiva na to, po drugi strani pa zmeraj več pustimo, a ne.	Družba problematična, odgovornost staršev	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
D35	Ampak to, da jim pustimo, je bolj razvajanost, tisto, kar pa se pričakuje od njega, samostojnost, pa je že sistem tko postavljen, tudi zakonodaja, če smo iskreni.	Omejitev samostojnosti otroka	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom

D36	No, glih zadnjič je žena rekla, ker je šel najmlajši z njo v mesto, ker je imel en pregled in ga je nazaj domov dala na avtobus, saj je imela ona službo. In ga je šofer vprašal, koliko je star, drugače hodi v tretji razred, in je žena takrat malo trznila, ali je kakšna omejitev sploh, kdaj lahko gre sam na avtobus.	Omejitev samostojnosti otroka	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
D37	Tako, da mislim, da je družba tukaj malce problematična, ker v primeru, če se otroku karkoli zgodi, je potem vedno vprašanje, ja, kje pa so bili starši.	Družba problematična, odgovornost staršev	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
D38	Na nek način šola omejuje samostojnost, s tem, ko ga v vato zaviješ, če bi lahko tako rekel.	Omejitev samostojnosti otroka	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
D39	Ja, ker že na splošno nimamo veliko časa skupaj, se trudim, da izkoristimo kar se le da skupaj.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D40	Drugače pa tudi sam rad namenim malce časa, predvsem z obiskom maše ali pa zvečer kaj preberem.	Sproščanje	Skrb zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta
D41	Tko, vedno sem izkoristil očetovski dopust takoj.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D42	Tistih 14 dni, ko je prišla žena domov, smo bili v kosu doma.	Število očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D43	Tudi uvajanje v vrtec, mi imamo družini zelo prijazno podjetje, tako da večjih problemov ni. Tako da uvajanje v vrtec sem pravzaprav vedno jaz opravljal, ni bilo problema.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva Uvajanje otrok v izobraževalne ustanove s strani očeta	Usklajevanje dela in starševstva Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
D44	Če je bil otrok kdaj bolan, je šel takrat z menoj v	Pomoč starih staršev	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu

	Ljubljano in sem ga pustil pri babici.			otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D45	Sem koristil pri vseh otrocih, mislim, da je bilo 14 dni skupaj.	Število očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D46	Jaz mislim, da ja.	Očetovski dopust prispeva k odnosu med očetom in otrokom.	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D47	Predvsem je pomembno, ker sta partnerja med seboj skupaj 14 dni, tako da čutiš podporo in prisotnost.	Pomoč ženi v zgodnjem času rojstva otroka	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
D48	Posledično otrok to čuti zraven. Zdej, da bi rekel, da je otrok zelo zavestno sprejemal, to ne, a ne.	Očetovski dopust prispeva k odnosu med očetom in otrokom.	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D49	Je pa sigurna, da že primarna vez med očetom in otrokom se vzpostavi, ker si z njim 24h na dan.	Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom.	Pomen očetovskega	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D50	Tako da smo bili tisti čas vsi skupaj.	V času očetovskega dopusta je bila družina skupaj.	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D51	Mislim, da je načeloma pri nas kar dobro preskrbljeno.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
D52	Recimo za najmlajšega bi si mogel kar dopust vzeti, da ga peljem recimo 200 m stran, ko bi šel lahko kamot sam.	Primoran vzeti dopust za otroka.	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E1	To, da sem oče, ki skrbi za svojo družino.	Skrb za družino	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta

E2	Bi rekel, da sva si z ženo enakovredna, mogoče sem jaz kdaj kanček bolj strog, vendar želim vse dobro za otroka.	Enakovrednost med staršema Avtoriteta družine	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E3	Vzorci se sigurno spreminjajo.	Spreminjajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E4	Novodobne družine so mogoče bolj usmerjene v prihodnost z novim načinom življenja, se srečujemo z novimi stvarmi, na splošno na področju z novo tehnologijo.	Prilagajanje novemu načinu življenja	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E5	Po mojem laičnem prepričanju se tudi vloga temu prilagaja.	Prilagajanje novemu načinu življenja	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E6	Niso samo te vrednote, da moraš biti priden, umij se, gremo spat, ne biti predolgo pred televizijo, moraš iti. No, te skušnjave, katere imajo mladi in otroci, to torej vključevati v vzgojo.	Klasične vrednote Vključevanje skušnjav mladih in otrok v njihovo vzgojo	Vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E7	Meni je zelo pomembno, da pri tem ne ločujem vlogo očeta in matere, torej patriarh in matriarh.	Uravnotežen prispevek starša v vzgojo otrok	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E8	Temveč, da sodelujeva z ženo, se dopolnjujeva, si dajeva oporo pri vzgoji.	Drug drugemu podpora	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E9	Si pa želiš, da bi bili otroci samostojni.	Vzgoja samostojnega otroka	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E10	Bi bili nek odraz odgovorne, vestne, pravične in poštene ljudi.	Poštenost, uspeh in solidno življenje otrok	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E11	To, da si res aktiven pri vzgoji in družinskem življenju, torej, da nisi pasiven, daleč opazuješ, pač pa daješ neka navodila.	Aktivna vloga namesto pasivne in oddaljene vloge	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E12	Da si že v osnovi, ko je bila žena na poročniškem, sem si jaz vzel dopust pri obeh hčerah.	Koriščenje očetovskega dopusta	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

E13	Potem sem bil en mesec z vsako doma in sem se aktivno poskušal vključevati v očetovstvo, že takrat na začetku.	Aktivno vključevanje v očetovstvo v prvem mesecu rojstva otrok	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E14	Potem pa tudi to, da sodelujem res aktivno pri vzgoji, učenju, aktivnosti zunaj.	Aktivno sodelovanje pri vzgoji, izobraževanju, aktivnostih otrok	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E15	Da jih vključujeva v delo, v sodelovanje, da jih s tem naučiš nekih delovnih navad, ki jih pridobijo.	Učenje delovnih navad	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E16	Aktivno, da jih vključuješ v športne aktivnosti, na primer, da ne rečem, pojdi na kolo, ampak gremo skupaj, na primer na na kolo, se smučat.	Spodbujanje otrok, da se vključijo v obšolske dejavnosti.	Vključevanje otrok v druge dejavnosti	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E17	Da ni vzgoja kot taka, temveč da je vpeta skozi cel dan.	Vzgoja, vpeta skozi celoten dan	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E18	Meni tudi ni problem to kaj postoriti doma.	Vključevanje v gospodinjska opravila	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E19	Poskušam sodelovati pri vseh teh opravilih.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E20	Tako, da sva si v osnovi že vse delila.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E21	Midva sva poskušala pri nosečnosti iti skupaj, ne bom rekel, da sem bil pri vsakem pregledu zraven, bolj pa pri teh večjih zadevah, pri preiskavah.	Podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med staršema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E22	Tudi sam sem jo vozil na te preglede, da se ni sama s tem obremenjevala, iz varnostnega vidika.	Podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med staršema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E23	Sem bil z njo, spremljala sva razvoj otroka, se o tem pogovarjala.	Skupno spremljanje in pogovor o razvoju otroka	Pomoč in podpora med staršema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E24	Veliko sva se tudi o tem pogovarjala.	Skupno spremljanje in	Pomoč in podpora med staršema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

		pogovor o razvoju otroka		
E25	Da sem se na tak način poskušal aktivno vključevati.	Aktivno vključevanje v času nosečnosti partnerke	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E26	Midva si dejansko bolj kot ne vse razdeliva, predvsem tudi zaradi najinih služb, ker je žena tudi veliko odsotna.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E27	Pri sami vožnji v vrtec sem jaz peljal, če je imela ona že službo.	Vožnja otrok v izobraževalne ustanove	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E28	Torej sva se čisto dopolnjevala, tudi pri sami vožnji na obšolske dejavnike.	Prevoz otrok na popoldanske dejavnosti	Vključevanje otrok v druge dejavnosti	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E29	Glede na to, kdo je doma, se torej dopolnjujeva.	Dogovarjanje	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E30	Jaz poskušam, da gremo skupaj na sprehod, v hribe, torej v gibanju, da smo aktivni.	Aktivno preživljanje skupnega časa	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E31	Da smo tukaj v dnevni sobi, da se ne zapiramo v kotičke, da preživimo čas skupaj in pogledamo kakšno stvar na televiziji, da preživimo čas skupaj notri, zunaj pa isto.	Aktivno preživljanje skupnega časa	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E32	Vse je odvisno tudi, kako nama čas dopušča.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
E33	Nimamo tradicionalne delitve vlog, vsak od naju z ženo poprime za tista opravila, ki jih je potrebno storiti.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E34	Sej to je bilo že nekaj časa nazaj, pa tudi jaz tega ne podpiram.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E35	Veliko bolj mi je všeč, kako se midva z ženo dopolnjujeva, vključevanje pomaga drug drugemu.	Drug drugemu podpora	Podpora in pomoč med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E36	Ne delam razlik, oba se lotiva vseh stvari.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

E37	Čas, ki ga preživim s hčerkama, je naš osebni način preživljanja skupnega družinskega časa, v katerem morata hčeri poskrbeti za obveznosti v zvezi s šolo in zunajšolskimi dejavnostmi, nato pa dobita tudi od mene kakšno lažje delo okrog hiše, da se tudi skozi skupno preživljanje družinskega časa tega naučita.	Čas z otroki je osebni način preživljanja skupnega družinskega časa.	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
E38	Jaz poskušam, da imata zaupanje pri obeh.	Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
E39	Sicer je mogoče to, da je mama tista mogoče naravna oseba, kaj zadeva ženske stvari, se bolj k ženi obrnejo.	Iskanje tolažbe pri mami	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
E40	Jaz se mogoče prehitro odzovem, žena vseeno hoče na mirne načine uredit. Ni zdaj, da povedo samo mami, najdejo oporo pri obeh.	Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
E41	Kar se tiče pa učenja, matematiko mogoče pri ženi, drugo pri meni. Šolo ima mogoče več žena čez.	Skrb za otroke v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E42	Veliko delamo na zaupanju, to je osnova. Lahko delamo na samostojnosti, a hkrati tudi na zaupanju.	Delo na zaupanju in samostojnosti	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
E43	Vseeno gremo na tak način, da jima ne dovolimo početi vseh stvari, da jih imava pod nadzorom tudi.	Delo na zaupanju in samostojnosti	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
E44	Delamo pa na tem, da nekega zaupanja ne začnejo izkoriščati.	Delo na zaupanju in samostojnosti	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
E45	Ja, tako da poskušam, da določene stvari jima omogočiš, ampak vseeno spremljaš, kaj se bo iz tega izpeljalo.	Delo na zaupanju in samostojnosti	Samostojnost otroka	Odnos med otrokom in očetom
E46	Ali bo to zaupanje začela izkoriščati ali ne.	Delo na zaupanju in samostojnosti	Samostojnost otroka	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

E47	Torej poskušam, da se nekih dogovorov držimo.	Delo na zaupanju in samostojnosti	Samostojnost otroka	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E48	Vseen se kdaj zgodi, da te hočejo malo okoli obrniti, ampak saj se na tak način nekaj naučijo.	Učenje otrok samostojnosti	Samostojnost otroka	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E49	Z ženo kolesariva, dekleti sta že večji in sta lahko v hiši tudi sami.	Skupno preživljanje časa s partnerko	Skrb zase in preživljanje časa z drugimi osebami	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E50	Redno pa sprehajam tudi našega psa v naravo okrog hiše.	Sproščanje	Skrb zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta
E51	Takrat je bilo dosti omogočeno, pri obeh sem koristil porodniški dopust.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E52	Pri nas v službi je bilo omogočeno, je pa marsikdo to na polno izkoristil, ampak zato, da je bil doma, ne tolko z otrokom.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E53	Če sta bili kdaj hčerki bolni, sva se tudi zmenila, enkrat je bil doma z njima eden, drugič drugi.	Dogovarjanje	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
E54	Sva uskladila s službo, kdaj pa sva prosila tudi stare starše.	Pomoč starih staršev	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E55	Ne vem, ali sem bil 15 dni skupaj doma.	Število dni očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E56	Tudi otroci so mogoče kaj odnesli, v večji meri pa jaz.	Večji pomen očetovskega dopusta za očeta kot za otroke	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E57	Mogoče sem na tak način tudi dokazal ženi, da sem resen in odgovoren, da želim pomagati.	Dokaz ženi, da je resen in odgovoren	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

E58	Da mi je tudi žena, sej se malo hecno sliši samo, da mi je zaupala otroka, ker je bila odsotna čez dopoldan.	Dokaz ženi, da je resen in odgovoren	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E59	Veliko stvari je s seboj prineslo, od negovanja do hranjenja, igranja, animiranja, spanja. Na tak način lažje spoznamo ritem otrok in tudi otroka kot samega in smo se kaj povezali, menim, da tudi otrok od tega ogromno odnese.	Povezovanje otroka z družino	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E60	To pripomore tudi k temu, da lahko vsi sodelujemo.	Povezovanje otroka z družino	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E61	Zdaj se je mogoče to pokazalo v fazi dela na domu, da je mogoče s tem lažje usklajevati starševstvo.	Lažje usklajevanje starševstva pri delu na domu	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
E62	Sigurno, da so možnosti, tudi s strani delodajalca in situacijo v službi.	Možnosti za usklajevanje dela in starševstva s strani delodajalca in zaposlitve	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F1	Vloga skrbnika, skrbim za tehnične stvari doma, okoli hiše, otrokom pomagam pri računalniški opremi, pri nalogah, ki zahtevajo praktično znanje in veščine.	Skrbi za družino	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F2	Sem v družini bolj avtoriteta.	Avtoriteta družine	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F3	K oblikovanju vloge so pripisane veščine in znanja, ki jih imam.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F4	Tudi stari oče, s katerim sem živel, je bil zelo praktičen in je skrbel za kmetijo in našo hišo.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F5	Cilji so, da se otroci kaj naučijo, da bodo kot odrasli znali kaj popraviti in se bodo vedno potrudili, ko se bodo soočili s problemi.	Znanje soočanja in reševanja s problemi	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta

F6	Da bodo poskusili poiskati rešitev, ne pa čakali, da to kdo stori namesto njih.	Znanje soočanja in reševanja s problemi	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F7	Vrednote so pa tiste tipične, delavnost, vztrajnost, pomoč drugim in neodvisnost.	Klasične družinske vrednote	Vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F8	Menim, da je to, da po svojih močeh pomagam v družini.	Pomoč in spodbuda otroku	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F9	Nisem imel zelo velike vloge.	Majhna vloga pri nosečnosti partnerke	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F10	Opravil sem naloge, ki jih žena v nosečnosti ni mogla opraviti.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F11	Bil sem prisoten pri porodu otrok.	Prisotnost pri rojstvu otrok	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F12	Ko so bili otroci majhni, se nisem zelo aktivno vključeval v njihove dejavnosti.	Majhno vključevanje v otrokove dejavnosti, ko so bili še majhni.	Vključenost očeta v družinsko življenje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F13	Ko smo organizirali sinov rojstni dan, pa sem sodeloval pri nogometnih tekmah in pazil na fante.	Rojstni dnevi otrok	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F14	Hodil sem na zaključne predstave otrok v vrtec.	Ogled šolskih predstav	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F15	Na roditeljske sestanke ne hodim.	Neprisotnost na roditeljskih sestankih	Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F16	Sina sem velikokrat peljal na izpite za karate, na harmoniko in tekmovanja.	Prevoz otrok na popoldanske dejavnosti	Vključevanje otrok v druge dejavnosti	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F17	Največkrat čas z otroki preživljam ob kakšnem delu, ki ga opravljamo skupaj.	Preživljanje skupnega časa ob delu	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F18	Skupaj smo tudi zvečer ali ko gremo na kakšen izlet, sprehod ob nedeljah in tako naprej.	Preživljanje skupnega časa zunaj	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

F19	Ko je doma, ker imamo majhno kmetijo, veliko dela, ga največkrat opravi jaz.	Skrb za kmetijo	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F20	Žena pa skrbi za šolske obveznosti, za gospodinjska opravila in nakupe raznih oblačil, obutev, šolskih potrebščin za otroke in dalje. Ko so bili otroci majhni, so za pomoč večkrat prosili mamo kot me.	Skrb za otroke v domeni žensk Skrb za gospodinjstvo v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F21	Menim pa, da je dopolnjevanje vlog med očetom in materjo pomembno, ker je nekdo bolj usposobljen za opravljanje nekaterih nalog, drug pa za opravljanje drugih nalog.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F22	Se mi zdi, da je delitev vlog v naši družini kar tradicionalna.	Tradicionalna delitev vlog	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F23	Menim pa, da se dobro podpira in sodelujeva.	Drug drugemu podpora	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F24	Žena otroke podpira, spremlja na šolskem področju, jaz pa jih učim bolj praktičnega dela.	Skrb za otroke v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
F25	Tisti čas z otroki, ki ga je vedno manj zaradi naših obveznosti, mi veliko pomeni.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni.	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
F26	Ko se otroci znajdejo v plašljivi situaciji, se obrnejo na mamo.	Iskanje tolažbe pri mami	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
F27	Tudi, ko potrebujejo tolažbo, se največkrat obrnejo na mamo.	Iskanje tolažbe pri mami	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
F28	Ponavadi niso prišli k meni po tolažbo, ampak so se zaprli v sobo in sami premišljevali o krivici, ki sem jim je zgodila.	Otrok ne pokaže potrebe po pomoči.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
F29	Zdaj ko otroci sami povedo, kaj želijo, ni problema, ko so bili pa majhni, pa se nisem znal prav odzvati na njihove probleme.	Več težav z odzivanjem na otroke, ko so bili še majhni.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom

F30	Če pa se name, pa se z njimi pogovorim, naj ne bodo bojazljivi.	Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
F31	Pustim jim, da delajo kakšne stvari (barvajo les, pomagajo pri izdelavi kakšnih izdelkov ...) in s tem postanejo bolj samostojni, morejo se znajti sami, ko pride do problema.	Učenje otrok samostojnosti	Samostojnost otrok	Odnos med otrokom in očetom
F32	Če je možno, otroci pri delu pomagajo, potem je opravljeno hitreje in imamo čas še za kakšno tekmo nogometa, namiznega nogometa in tenisa.	Preživljanje skupnega časa ob delu	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
F33	Ob nedeljah si z ženo večkrat privoščiva kakšen izlet v hribe, mogoče tudi za več dni.	Skupno preživljanje časa s partnerko	Skrb zase in preživljanje časa z drugimi osebami	Današnje samoopredelitve vloge očeta
F34	Mislim, da imam dobre možnosti.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F35	Včasih je lažje, ker sem samostojni podjetnik.	Samostojni podjetnik	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F36	Včasih pa pride tudi kaj nujnega, takrat pa žal moram dati prednost službi, ker je to vir preživetja.	Prednost dela	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F37	Da, sem koristil očetovski dopust.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F38	Takoj po rojstvu otrok sem pomagal pri gospodinjskih opravilih, pri nabavi stvari, pri skrbi za starejša otroka.	Pomoč pri gospodinjskih opravilih, nabavi in skrbi za starejša otroka	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F39	Očetovski dopust ni bistveno vplival na odnos z otrokom.	Očetovski dopust ni bistveno vplival na odnos očeta in otroka.	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

F40	Očetje pomagamo posredno, da skrbimo za ostale stvari.	Posredna pomoč mami	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
F41	Možnosti za usklajevanje dela in starševstva so dobre.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G1	Malo se ponavljajo, ja, ampak v veliki meri pa je ta družba malo drugačna.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G2	Zdaj pa jaz mislim, da sva z ženo kar približno podobno vplivala na vzgojo naših otrok.	Enakovrednost med staršema	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G3	Na koncu si želim, da bi bili otroci pošteni, se dobro počutili, da bi zadovoljivo uspeli, solidno življenje.	Poštenost, uspeh in solidno življenje otrok	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G4	Te klasične, pošten odnos do družine in družbe.	Klasične vrednote	Vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G5	Se mi zdi, da se ne bi počutil dobro, če bi popolnoma sfalili.	Prava pot otrok	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G6	Da se ne bi vključili v družbo, da bi sami nase gledali.	Vključevanje otrok v družbo	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G7	Neke družinske in družbene vrednote	Klasične družinske vrednote Družbene vrednote	Vrednote	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G8	Na drugi strani pa bi si želel, da so ambiciozni, da bi solidno živeli.	Poštenost, uspeh in solidno življenje otrok	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G9	Ja, tisto je razlika, med tem, kaj je bilo včasih, pa danes.	Razlika med preteklim in današnjim družinskim življenjem	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G10	Včasih se je oče nekako izogibal času z otroki, bolj kot ne.	Razlika med preteklim in današnjim družinskim življenjem	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

G11	Da mož in žena probata nekako svoj delež prispevati k vzgoji otrok in da je nekako to uravnoteženo.	Uravnotežen prispevek starša v vzgojo otrok	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G12	Fino je, če se vedno dogovorita nekako, včasih tudi to ne uspe glih.	Dogovarjanje	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G13	Drugače pa, da skupaj vsak s svojim vplivom skušata zgraditi družinsko življenje, kar mislita, da bi naj postalo.	Enakovredna delitev vlog	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G14	Še preden se je večji rodil, sva šla v tisto šolo, ki je za, joj, saj ne vem, kako se temu reče.	Šola za starše	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G15	Smo potem prilagajali naše aktivnosti nosečnosti žene.	Aktivno vključevanje v času nosečnosti partnerke	Priprava na starševstvo	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G16	Težav je bilo malce več, upam, da sem ji kaj pomagal.	Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G17	Trudil sem se pri tem sodelovati, da sva skupaj z ženo prispevala k dobri vključitvi otrok k njihovi socializaciji.	Vključevanje otrok v socializacijo	Socializacija otrok in družine	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G18	Občasno gremo tudi na kakšne izlete.	Družinski izleti	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G19	Jih spodbujava, da se vključujejo v obšolske dejavnosti, tabornike in dalje.	Spodbujanje otrok, da se vključijo v obšolske dejavnosti.	Vključevanje otrok v druge dejavnosti	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G20	Prosti čas, ki ga tudi ni veliko, skupaj kaj naredimo.	Preživljanje skupnega časa ob delu	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G21	Gospodinjska opravila praviloma opravi žena, načeloma pa tudi jaz.	Skrb za gospodinjstvo v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G22	V to pa vključujeva tudi otroke.	Vključevanje otrok pri opravljanju gospodinjskih opravil	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G23	Jaz mislim, da je v sodobni družini to zelo pomembno, včasih je bilo to malce	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

	drugače, ker je bila tudi delitev dela drugačna.			
G24	Menim, da ni več te delitve dela, kot je bilo včasih, ampak se to prepleta.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G25	Z ženo sva dogovorjena, da ko kateri od staršev postavi pravilo, ga ob tem podpira tudi drug starš.	Drug drugemu podpora	Pomoč in podpora med partnerjema	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
G26	Pomeni mi veliko.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni	Pomen časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom
G27	Ker sta dva otroka že starejša, se kar rada zapreta v svojo sobo, zato je čas, ki ga preživimo skupaj, potrebno izkoristiti za pogovore, ob tem pa tudi za vzgojo.	Pogovori z otrokom	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
G28	Mi se običajno probamo prej pomeniti, kaj je v ozadju.	Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
G29	Mislim, da je to pr nas kar bolj enakomerno porazdeljeno.	Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
G30	Poskusimo se pomeniti in ugotoviti, kaj bi bil primeren način reševanja	Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
G31	No glede želja, menim, da se vsi k meni prej obrnejo.	Iskanje tolažbe pri očetu	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
G32	Glede večjih problemov pa menim, da so bolj kot ne na vsakega v isti meri.	Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša.	Iskanje tolažbe	Odnos med otrokom in očetom
G33	Občasno kaj pokosijo, poskrbijo, da kakšne smeti tudi odnesejo.	Učenje otrok samostojnosti	Samostojnost otrok	Odnos med otrokom in očetom
G34	Pri gospodinjskih pa, da si vsaj tisto sobo malo pospravijo.	Učenje otrok samostojnosti	Samostojnost otrok	Odnos med otrokom in očetom
G35	Drugače pa tudi po vsakem kosilu malo pospravijo.	Učenje otrok samostojnosti	Samostojnost otrok	Odnos med otrokom in očetom
G36	Moram priznati, da veliko časa preživim v službi, zato nimam posebej veliko prostega časa, ki ga lahko namenim sebi.	Pomanjkanje časa zase	Skrb zase	Današnje samoopredelitve vloge očeta

G37	Vseeno pa si z ženo večkrat privoščita kolesarski izlet.	Skupno preživljanje časa s partnerko	Skrb zase in preživljanje časa z drugimi osebami	Današnje samoopredelitve vloge očeta
G38	Ja, sej se da. V precejšnji meri se.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G39	V tem je polno nekih možnosti, ki jih lahko koristijo.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G40	Jaz, ker sem tudi vodja, nisem želel koristit preveč tega.	Prednost dela	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G41	Takrat je bilo 11 delovnih dni in možno, da 14 dni v kosu.	Število očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G42	Spomnim se, da sem v enem trenutku ji kar rekel, da bom sam s sinom, pojdi ti ven.	Pomoč ženi v zgodnjem času rojstva otroka	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G43	Pri drugih dveh je bilo pa potem že kar malce lažje, smo bili že navajeni.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G44	Verjetno je, ja.	Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom.	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G45	Mali je bil zahteven, mislim, pa da pomaga, če ne to, da se starš bolj naveže na otroka.	Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom.	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
G46	Mislim, da, glede na to, da je dovolj možnosti.	Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva	Usklajevanje dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

H1	Lahko bi rekel, da ima večjo vlogo v družini mama.	Večjo vlogo v družini ima mama.	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H2	Če pa se je treba večkrat kaj odločit, pa imamo očetje bolj avtoriteto.	Avtoriteta družine	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H3	Se kar ponavlja od doma.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H4	Pri nas je bila mama bolj vključena, medtem ko je bil oče bolj praktičen.	Ponavljajoči se vzorci vzgoje	Vzorci iz primarne družine	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H5	Cilji so, da ne bi zabredli, da bi se našli.	Prava pot otrok	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H6	Da daješ otroku smernice, kaj bi naprej v življenju delal, ker se praktično otrok mora zelo hitro odločiti, kaj bo naprej.	Prava pot otrok	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H7	Aktivno je, da otroka usmerjaš.	Aktivno usmerjanje otrok	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H8	Da mu probaš prisluhniti.	Poslušanje otrok	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H9	Ko je otrok majhen, si kot starš, ko pa odrasča, pa načeloma, ko je večji, pa bi lahko bila s staršem skupaj kot prijatelj.	Vloga starša v mlajših letih otrok, vloga prijatelja v starejših letih otrok	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H10	Ko otrok odrasča, da je nek prestop.	Vloga starša v mlajših letih otrok, vloga prijatelja v starejših letih otrok	Razumevanje aktivne vloge očeta	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H11	Moraš dati otroku tudi kaj prav, ne samo negativne zadeve in to.	Poslušanje otrok	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H12	Lahko bi več.	Več časa skupaj z otroki	Cilji	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H13	Imam to srečo, da je žena po poklicu vzgojiteljica in je v večjem delu ona poskrbela, da so se otroci uspešno vključili v vrtec, šolo in podobno.	Uvajanje otrok v izobraževalne ustanove s strani mame	Vključevanje otrok v šolanje	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

H14	Zvečer se pogovarjamo, imamo piknike, izlete, gremo skupaj športati.	Pogovori z otrokom Športne aktivnosti z otroki	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H15	Sin obiskuje košarko, potem pa gremo na kakšno tekmo skupaj.	Športne aktivnosti z otroki	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H16	Jaz opravi vse tehnična dela, ki jih je potrebno opraviti v hiši, predvsem pa zunaj.	Opravljanje tehničnih del	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H17	Žena pa skrbi za gospodinjska opravila in otroke.	Skrb za otroke v domeni žensk Skrb za gospodinjstvo v domeni žensk	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H18	Pomembno je, da starša skupaj držita.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H19	Najboljše je, da starša skupaj držita, in boljše je, če tudi kaj ni prav, da se starša skupaj strinjata.	Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno.	Pomembnost dopolnjevanja staršev	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H20	Če pa otrok res kje polomi, mislim, da je očetova vloga potem tu zelo pomembna.	Avtoriteta družine	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta
H21	Če kdaj žena ne more, jaz peljem, zmeniva se glede na obveznosti.	Sprotno dogovarjanje staršev za prevoze otrok	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H22	Z otroki zelo rad preživim skupni čas, vendar pa me službene obveznosti pri tem omejujejo.	Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni. Družina preživi manj časa skupaj.	Pomen časa z otroki Preživljanje časa z otroki	Odnos med otrokom in očetom Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H23	Če je, se obrne na mamo, potem pa mama meni pove in poskušamo zadevo rešiti skupaj. Jaz imam kar avtoriteto.	Iskanje tolažbe pri mami Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji. Avtoriteta družine	Iskanje tolažbe Odzivanje na otroka Opis starševske vloge	Odnos med otrokom in očetom Današnje samoopredelitve vloge očeta
H24	Če kdaj kaj polomi, povzdignem glas, da vidijo otroci, kje so meje.	Avtoriteta družine	Opis starševske vloge	Današnje samoopredelitve vloge očeta

H25	S pogovorom daš mnenje, primer, če pride kakšna situacija, mu skušam razložiti, kaj se lahko nato zgodi, in dalje in ga s tem vzpodbujam.	Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji.	Odzivanje na otroka	Odnos med otrokom in očetom
H26	Malo imamo enakomerno razdeljeno, kaj kdo naredi.	Enakovredna delitev vlog v družini	Delitev vlog v družini	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H27	Menim, da otroci morajo tudi kaj probati, mora iskat in pridobivati kakšne nove izkušnje.	Učenje otrok samostojnosti	Samostojnost otroka	Dopolnjevanje očetovstva in materinstva
H28	Sam si rad vzamem kakšen večer pred televizijo, pogledam kakšno tekmo.	Sproščanje	Skrb zase	Odnos med otrokom in očetom
H29	Več pa tako nimam časa.	Pomanjkanje časa zase	Skrb zase	Odnos med otrokom in očetom
H30	Očetovskega dopusta sem si pri dveh koristil, pri zadnjem ne, ker mi delo ni dopustilo.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
H31	Kadar mi le delo dopusti, izkoristim prosti čas z otrokom, ki ga ni veliko.	Družina preživi manj časa skupaj.	Preživljanje časa z otroki	Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj
H32	Bilo ga je 15 dni, pri zadnjem mi delo ni dopustilo.	Koriščenje očetovskega dopusta	Očetovski dopust	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
H33	Menim, da očetovski dopust predstavlja pomoč mami.	Posredna pomoč mami	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
H24	Mislim, da za otroka tukaj, mislim, pravo življenje z otrokom je bilo tukaj potem po devetem mesecu dalje.	Povezovanje otroka z družino	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
H25	Je pa pomembno, mi smo tudi imeli eni mesec, da smo v miru, se otrok navadi.	Povezovanje otroka z družino	Pomen očetovskega dopusta	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

H36	Če bi še enkrat bili mlajši otroci, bi omejil na manj krožkov in to.	Omejitev šolskih krožkov	Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva	Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom
-----	--	--------------------------	--	--

9.3. Osnovno kodiranje

Tema 1: Današnje samoopredelilne vloge očeta

- Opis starševske vloge
 - Vzgoja otrok z zgledom očeta (A1, A3)
 - Enakovrednost med staršema (E2, G2)
 - Večjo vlogo v družini ima mama (H1)
 - Skrb za družino (E1, F1)
 - Avtoriteta družine (C1, E2, F2, H2, H20, H23, H24)
 - Prilagajanje novemu načinu življenja (D9, E4, E5)
 - Preživeti čas z otrokom (B1, B2)
 - Pomoč in spodbuda otroku (A5, A6, B5, B7, B8, B9, F8)
 - Občasno kritiziranje otrok (A7)
 - Poslušanje drugih (B4)
 - Poslušanje otrok (A2, B6, H8, H11)
- Vzorci iz primarne družine
 - Spreminjajoči se vzorci vzgoje (A4, C4, D3, E3)
 - Ponavljajoči se vzorci vzgoje (B3, C4, D3, F3, F4, G1, H3, H4)
- Vrednote
 - Katoliške vrednote (C6, D4)
 - Prilagajanje ciljem in željam drug drugega (D6)
 - Vključevanje skušnjav mladih in otrok v njihovo vzgojo (E6)
 - Klasične družinske vrednote (A8, G4, E6, F7, G7)
 - Družbene vrednote (G7)
- Cilji
 - Enotnost med staršema (D1)
 - Karakteristike posameznega starša (D2)
 - Vzgoja samostojnega otroka (C5, D4, E9)
 - Znanje soočanja in reševanja s problemi (F5, F6)

Poštenost, uspeh in solidno življenje otrok (E10, G3, G8)

Prava pot otrok (G5, H5, H6)

Vključevanje otrok v družbo (G6)

Več časa skupaj z otroki (H12)

- Skrb zase in preživljanje časa z drugimi osebami
Športne aktivnosti zase (A36, A37)
Pomanjkanje časa zase (C36, B34, G36, H29)
Sproščanje (B35, D40, E50, H28)
Delo v hiši (B35)
Skupno preživljanje časa s partnerko (C35, E49, F33, G37)

Tema 2: Aktivna prisotnost očeta v družini in otrokov razvoj

- Razumevanje aktivne vloge očeta
Aktivno očetovstvo je vključevanje otrok v gospodinjska opravila. (A12)
Prisotnost očeta z otroki (C8, C9, C10, C11)
Aktivna vloga namesto pasivne in oddaljene vloge (E11)
Vzgoja, vpeta v celoten dan (E17)
Razlika med preteklim in današnjim družinskim življenjem (G9, G10)
Uravnotežen prispevek starša v vzgojo otrok (E7, G11)
Aktivno usmerjanje otrok (H7)
Vloga starša v mlajših letih otrok, vloga prijatelja v starejših letih otrok (H9, H10)
- Priprava na starševstvo
Priprava stanovanja v času nosečnosti (A13)
Vloga očeta pri zanositvi (C14)
Partnerka je bila med nosečnostjo samostojna. (D6)
Aktivno vključevanje v času nosečnosti partnerke (D7, E25, G15)
Majhna vloga pri nosečnosti partnerke (F9)
Prisotnost pri rojstvu otrok (F11)
Šola za starše (G14)
- Vključenost očeta v šolske dejavnosti otrok
Aktivno sodelovanje pri vzgoji, izobraževanju, aktivnosti otrok (A10, B19, E14)
Obisk roditeljskih sestankov (A9)
Skupno uvajanje otrok v izobraževalne ustanove (A16, B12)
Uvajanje otrok v izobraževalne ustanove s strani očeta (D10, D43)
Uvajanje otrok v izobraževalne ustanove s strani mame (C16, H13)
Vožnja otrok v izobraževalne ustanove (D11, E27)

Ogled šolskih predstav (F14)

Neprisotnost na roditeljskih sestankih (F15)

- Vključenost očeta v družinsko življenje

Aktivno vključevanje v očetovstvo v prvem mesecu rojstva otrok (B38, E13)

Skrb za otroke (C12)

Vključevanje v gospodinjska opravila (E18, B25)

Majhno vključevanje v otrokove dejavnosti, ko so bili še majhni. (F12)

Aktivnost in prisotnost očeta otrokom nekaj pomeni. (C13)

- Vključevanje otrok v druge dejavnosti

Prevoz otrok na popoldanske dejavnosti (D13, F16, E28)

Spodbujanje otrok, da se vključijo v obšolske dejavnosti. (E16, G19)

- Preživljanje časa z otroki

Družina preživi manj časa skupaj. (A19, C3, D5, D14, D15, D30, D39, E32, H22, H31)

Rojstni dnevi otrok (A43, F13)

Podpora in pomoč otrokom (A20, A21, B21, B22)

Pogovori z otrokom (A22, B20, H14, G27)

Aktivno preživljanje skupnega časa (C29, E30, E31, B18, B15)

Športne aktivnosti z otroki (A23, A37, B16, B17, B24, H14)

Preživljanje skupnega časa zunaj (C18, F18)

Preživljanje skupnega časa ob delu (C19, C20, F17, F32, G20)

Učenje delovnih navad (C20, E15)

V nedeljo je družina aktivna pri maši, nedelja popoldne in sobota sta namenjena prostemu času in pospravljanju. (D14)

Večji poudarek na socialnih omrežjih in elektronskih napravah (D16)

Družinski izleti (G18, A11, A15)

- Pomen časa z otroki

Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni. (A30, B29, C28, C30, D29, F25, G26, H22)

Čas z otroki je osebni način preživljanja skupnega družinskega časa. (E37)

- Socializacija otrok in družine

Družinski prijatelji (A18, B13, B14, C17, D12)

Vključevanje otrok v socializacijo (G17)

Tema 3: Dopolnjevanje očetovstva in materinstva

- Delitev vlog v družini

Enakovredna delitev vlog v družini (A24, A25, A29, B26, C7, D19, E19, E20, E26, E33, E34, G13, E36, G24, H21, H26, H21, D28)

Porazdelitev skrbi otrok med staršema (A28, A29, B28, C27)

Skrb za otroke v domeni žensk (B23, D8, D18, E41, F20, F24, H17)

Skrb za gospodinjstvo v domeni žensk (D20, F20, G21, H17)

Delitev vlog v družini je odvisna od človeka. (D17)

Skrb za kmetijo (F19)

Tradicionalna delitev vlog (C2, C21, C22, C23, F22)

Vključevanje otrok pri opravljanju gospodinjskih opravil (A26, A35, G22)

Opravljanje tehničnih del (H16)

Sprotno dogovarjanje staršev za prevoze otrok (A17, D21, D22, D23, E28, H21)

- Pomen dopolnjevanja staršev

Dopolnjevanje vlog matere in očeta je pomembno. (A27, B27, C24, D24, D25, D26, D27, F21, G23, H18, H19)

- Pomoč in podpora med partnerjema

Pomoč in podpora ženi v času nosečnosti (A14, B10, B11, B39, C15, E21, E22, G16, F10)

Drug drugemu podpora (C25, C26, F23, G25, E8, E35)

Dogovarjanje (E29, E53, G12)

Skupno spremljanje in pogovor o razvoju otroka (E23, E24)

Tema 4: Odnos med otrokom na očetom

- Pomen časa z otroki

Čas, ki ga preživi z otroki, mu veliko pomeni. (A30, B29, C28, D29, F25, G26, H22)

Čas z otroki je osebni način preživljanja skupnega družinskega časa. (E37)

- Iskanje tolažbe

Otroci se za tolažbo obrnejo na oba starša. (A31, C31, E38, E40, G29, G32)

Otrok ne pokaže potrebe po pomoči. (A32, F28)

Otrok težave reši večinoma sam ali pa pride po pomoč. (A34)

Iskanje tolažbe pri mami (D31, D33, E39, F26, F27, H23)

Iskanje tolažbe odvisno od prisotnosti (D32)

Iskanje tolažbe pri očetu (B30, G31)

- Odzivanje na otroka

Pogovor, ko se otrok znajde v plašljivi situaciji. (A33, C32, D33, F30, G28, G30, H23, H25)

Več težav z odzivanjem na otroke, ko so bili še majhni. (F29)

Spodbujanje otroka (B31, B32, B33)

- Samostojnost otroka
Varstvo mlajših bratov in sester (C33)
Raziskovanje otrok (C34)
Omejitev samostojnosti otroka (D35, D36, D38)
Družba problematična, odgovornost staršev (D34, D37)
Delo na zaupanju in samostojnosti (E42, E43, E44, E45, E46, E47)
Učenje otrok samostojnosti (E48, F31, G33, G34, G35, H27)

Tema 5: Uveljavljanje pravice ob rojstvu otrok in oblikovanje odnosa med otrokom in očetom

- Usklajevanje dela in starševstva
Dobre možnosti usklajevanja dela in starševstva (A38, B36, C37, D43, D51, E51, F34, F41 G38, G39, G46)
Dogovor med staršema (E53)
Pomoč starih staršev (D46, E54)
Samostojni podjetnik (F35)
Prednost dela (F36, G40)
- Očetovski dopust
Število očetovskega dopusta (A39, B37, C39, C40, D42, D45, E55, G41)
Neplačani očetovski dopust (A40)
V času očetovskega dopusta je bila družina skupaj. (A41, D50)
Koriščenje očetovskega dopusta (C38, C41, D41, E12, E51, E52, F37, G43, H30, H32)
Pomoč pri gospodinjstvih in skrbi za starejša otroka (F38)
Pomoč ženi v zgodnjem času rojstva otroka (B39, C43, D47, G42)
- Pomen očetovskega dopusta
Večji pomen očetovskega dopusta za očeta kot za otroke (E56, G45)
Dokaz ženi, da je resen in odgovoren. (E57, E58)
Povezovanje otroka z družino (E59, E60, H24, H25)
Očetovski dopust ni bistveno vplival na odnos očeta in otroka. (F39)
Očetovski dopust prispeval k razvoju odnosa z otrokom. (A42, B40, C42, D46, D48, D49, G44)
Posredna pomoč mami (F40)
- Nove možnosti usklajevanja dela in starševstva
Primoran vzeti dopust za otroka (D52)
Lažje usklajevanje starševstva pri delu na domu (E61)
Možnosti za usklajevanje dela in starševstva s strani delodajalca in zaposlitve (E62)
Več dni očetovskega dopusta (B41)
Predlog obveznega starševskega dopusta (C44)
Omejitev šolskih krožkov (H36)